

Texelfonds verhalenbundel 2018

Inhoudsopgave

Ome Theo	2
Wat ons verbindt	4
Op de barricades, of toch liever niet?	6
Begravenissen van vroger in Oosterend	8
Ome Piet	9
Het land der blonde duinen	11
Weekend Texel 1967.....	14
Mijn moedige moeder	16
Oma	19
Brand in Oosterend	22
Struun	25
PSA.....	27
Buitengewoon.....	30
De Wéél	34
Piet Hin	36
Beleefcentrum Prins Hendrik	39
Zondagmorgen.....	42
Verknocht aan Texel dankzij de Tweede Wereldoorlog	43
Inburgeren en feesten.	48
De uil.....	51
De ontdekking van een eiland	53
Vergissing	55
Mekkie onze geit	57
On de grond	59
Dirk Broekhuizen	62
Gevleugelde troost	65
De snelkookpan.....	67

Het Texelfonds maakt initiatieven mogelijk ter verbetering van de kwaliteit van leven op Texel. Zo stelt het inwoners van Texel in staat om hun maatschappelijke idealen te verwezenlijken.

Texelfonds
Van en voor Texel

Ome Theo

Sssssssttt.....Sinterklaas werd op de Jozefschool altijd feestelijk verwelkomd op de schoolzolder. Dat die oude man in zijn habijt daarvoor een wat ongelukkige trap moest bestijgen, hebben wij ons als kinderen nooit gerealiseerd. Zelf huppelden wij omhoog of we namen twee-drie treden tegelijk. We dachten daar boven trouwens helemaal niet zo veel aan Sinterklaas, maar veel meer aan onszelf. Het was nog de tijd waarin kinderen bij Sinterklaas geroepen werden. Brave meisjes kregen een pluim of zelfs een klein cadeautje. Op stoute jongens werd gemopperd of ze kregen er van langs met de roe en ik heb er meer dan eens een in de zak zien verdwijnen.

Natuurlijk had ik zelf ook wel wat op mijn kerfstok en ik was er dan ook niet gerust op wat er over mij in dat dikke boek stond en of de Sint zo meteen ook mij naar voren zou roepen. Eén ding stond voor mij vast: Sinterklaas had een rechtstreeks lijntje met Onze Lieve Heer, anders kon hij nooit zoveel van iedereen weten. De sfeer was gespannen. De grootste brarieschoppers vreesden de roe het meest en zij zorgden juist daardoor voor nog meer ongein.

De juffen van de kleinste kinderen moesten hun klassen wat afschermen voor al dat geweld. Er hing daarbij altijd een doordringende lucht van al die zwetende lijven. In die tijd waste niemand zich nog meer dan één keer in de week, douches waren er nog nauwelijks en kleren, boven- en ondergoed, werden één keer in de week verschoond. Als het dan toevallig ook nog had geregend, hing er een broeierige wolk boven zo'n kinderschare.

Om de moed er in te houden en de sfeer van verwachting te versterken, werd er gezongen. Hoe langer we op de komst van de Goedheiligman moesten wachten, hoe harder er werd gezongen. Als de eerste Pieten naar boven kwamen en ons aanmoedigden nog harder te zingen: "Wees welkom vandaag in ons midden", steeg de spanning ten top. En eindelijk, omringd door zijn oudste Pieten, was daar Sinterklaas.

Maar vandaag gaat het voor mij in eens niet meer om de "Goedheiligman" met zijn bovennatuurlijke gaven, die over iedereen wat te vertellen weet, waardoor zijn komst voor kinderen een jaarlijkse voorbereiding is op het laatste oordeel. Nee, op dit moment waarop er nog harder wordt gejuicht en hier en daar in de broek geplast, gaat al mijn aandacht uit naar één van de Pieten. Onmiskienbaar, het moet hem zijn, ik zou hem uit duizenden herkennen en nu staat hij daar voor me in de gedaante van Zwarte Piet. Is dit een wonder, zoals al die wonderlijke dingen rond Sinterklaas? Nee, ook zijn gebaren, ik weet het zeker: dit is niemand anders dan mijn Ome Theo. Het kuiltje in zijn kin, echt; zo is er maar één. Absoluut! Maar nee, nu kijkt die Zwarte Piet, midden tussen al die kinderen, recht naar mij. Hij ziet, dat ik met grote ogen naar hem sta te kijken en onmiddellijk legt hij bezwerend zijn vinger op zijn lippen, sssssssttt....., geeft nog een vette knipoog, ik knik naar hem en weg is hij tussen de kinderen.

Eerst ben ik nog in verwarring, maar dan wordt het mij duidelijk: dit is echt mijn ome Theo en hij heeft mij met zijn gebaar opgenomen in een geheim complot. De rest van de bijeenkomst zie ik als één groot toneelstuk met dollende Zwarte Pieten en, ja hòòr, weer een jongen, die in de zak moet. Terwijl ik naar huis loop weet ik het zeker: hierover kan ik met niemand praten, tenminste niet met mijn broertjes en zusjes; dat heb ik Ome Theo immers beloofd. Van nu af aan zit ik in het complot.

Peter Bakker

Wat ons verbindt

De toneelstukken van de Nederlandse schrijfster Let Vekemans worden momenteel in vijf werelddelen opgevoerd, tot China toe. De reacties bij publiek en recensenten zijn overweldigend enthousiast. Let Vekemans wordt alom om haar internationaal aansprekende stukken gewaardeerd en bewonderd. Het toneelstuk “Gif” wordt in vele culturen met warmte ontvangen en omarmd.

Het verhaal ‘Gif’

Het verhaal gaat over een vrouw en een man die al jaren geleden zijn gescheiden. Zij hebben een kind verloren en krijgen te horen dat is gebleken dat hun kind destijds is begraven in vervuilde grond. De met “Gif” vervuilde grond moet worden afgegraven. Het kind zal opnieuw moeten worden begraven. Dit dramatische gegeven is de reden dat de voormalige partners elkaar opnieuw ontmoeten. Tijdens de gesprekken blijkt dat beide ouders het leed van het verlies van hun kind niet hebben kunnen verwerken. Het knappe van het stuk is dat het geen melodrama is geworden. De basale gevoelens worden soms zelfs met humor verwoord. Dan kan je als publiek de gevoelens zelf beleven. Op elk deel van de wereld zijn topacteurs ingezet om deze rollen te spelen. Alleen waarachtige kunstenaars zijn in staat om mensen in zo’n dramatische situatie geloofwaardig neer te zetten. En het publiek erbij te betrekken zonder vals sentiment.

Anatevka

Bij het lezen van het verhaal “Gif” moest ik denken aan de musical Anatevka, die wij hier op Texel als amateurs vijf keer in de grote zaal van de Lindeboom hebben opgevoerd. Vijf keer uitverkocht. Vijf keer groot enthousiasme van het publiek. Soms werd er schaterend gereageerd om de komische scènes, soms was men stil en geroerd. Natuurlijk waren we als “Geen C te Hoog” verre van professioneel maar vooral door het ijzersterke gegeven van Anatevka groeiden we uit boven ons amateurisme.

De inhoud van Anatevka

In het kleine dorp, ver in het onmetelijke grote Rusland in 1905 leeft een Joodse gemeenschap. De joodse mensen worden door het regime van de Tsaar geminacht en gediscrimineerd. Er is steeds de dreiging van uitzetting. Toch heerst er in het dorp een warme sfeer ondanks de dreigende situatie. Houvast is er door de tradities die vooral de ouderen consequent als leidraad hanteren. Sommige jongere mensen zijn opstandig over hun positie in het dictatoriale systeem. Bij de tradities horen ook prachtige feesten. Humor speelt een grote rol bij de mensen in het dorp die met hard werken het hoofd net boven water kunnen houden.

De hoofdrol

Tevje, een melkboer met vijf opgroeiende dochters, is een leidende figuur in het dorp. Hij heeft humor en warmte. Hij is gelovig met heel zijn hart. In zijn gesprekken met God probeert hij het soms met zijn Heer op een akkoordje te gooien. Een leugentje om bestwil gebruikt hij ook wel eens. Een man om van te gaan houden. Deze dragende rol werd door Lex Goudsmid in veel wereldsteden gespeeld.

Een ramp voor de gemeenschap

Het dictatoriale regime van de Tsaar wil het Joodse dorp van de aardbodem laten verdwijnen. Binnen 5 dagen moeten de mensen weg zijn. Deportatie of blijvende gevangenschap. Soortgelijke drama's zullen zich in andere delen van de wereld steeds weer voordoen tot op de dag van vandaag. Met de kracht van melancholische humor blijven de mensen van Anatevka vechten voor een nieuwe plek onder de zon. Gekwetst maar ongebroken.

De laatste voorstelling van "Geen C te Hoog"

De laatste en vijfde voorstelling was voor ons een hoogtepunt. Het publiek pikte de sfeer op. Aan het eind was er een staande ovatie. Doodvermoeid en met tranen in de ogen stonden we als spelers hand in hand en helemaal gelukkig op het toneel en bogen voor ons publiek. Het was voor ons een grote eer dat Lex Goudsmid aanwezig was. Hij klom op het toneel en vertelde een kleine anekdote. Met een groep spelers uit diverse landen werd Anatevka opgevoerd in Tokyo in Japan. Lex in de hoofdrol. Het succes was overweldigend. Lex zei tegen de directeur van de schouwburg dat het drama in het Rusland in 1905, in Tokyo de mensen zo aansprak. "Ja", zei de schouwburgdirecteur "dat komt omdat dit verhaal zo Japans is". Het werd even stil in de Lindeboom. "Japans?" Toen viel het kwartje.

Wat wezenlijk voor mensen is, wordt in Anatevka prachtig in beeld gebracht. Als aan basisvoorwaarden is voldaan, eten om in leven te blijven, een dak boven ons hoofd, familie en vrienden om mee samen te leven en van te houden, kunnen we groeien naar een waardevol leven. Dat is overal op de wereld hetzelfde. Na een korte stilte na de woorden van Lex begon het applaus opnieuw.

Fridtjof Blanken

Op de barricades, of toch liever niet?

Maatschappelijk betrokken voelde ik me al toen ik nog maar een tiener was. De meningen die ik er op na hield waren niet bepaald uitgebalanceerd. Dat kan je van een tiener ook niet verwachten. Wél las ik veel en volgde het nieuws. Dat nieuws volgen werd in die jaren beperkt tot het lezen van de streekkrant en een enkele keer naar de radio luisteren. De eenzijdige belichting van het nieuws kwam voor rekening van het maandelijkse in ons huis komende opinieblad. Saai en taai! Verder moest ik het hebben van de beperkte bibliotheek, de meningen van mijn ouders en vooral van de jeugdbeweging waar ik lid van was.

De dienstplicht kwam eraan. Militarisme was bij ons thuis een begrip waar mijn ouders niets van moesten hebben. Na een hele worsteling besloot ik een beroep te doen op de dienstweigeringswet. De worsteling was er omdat er altijd de twijfel knaagde of het allemaal wel klopte met die meningen van mij. De bezwaren die ik tegen de dienstplicht had waren oprecht. Inschakeling bij militaire taken waarmee ik het principiële oneens was kon ik niet accepteren. De politionele acties, eind jaren veertig waren niet anders dan koloniale oorlogsvoering voor instandhouding van de macht in onze 'kolonie' Indonesië. Er werd gesproken van ons Indië, al driehonderd jaar een wingewest voor Nederland. Ook andere Europese landen werden geconfronteerd met bevrijdingsbewegingen in hun koloniën.

De voormalige NSB-er Luns, minister van Buitenlandse Zaken, is het langst blijven roepen tegen de bevrijdingsbeweging voor Indonesië. Mijn helden waren bijvoorbeeld Gandhi, die geweldloos streed voor de onafhankelijkheid van India. Of Albert Schweitzer, de dokter die zich inzette voor achtergestelde zwarte mensen in Lambarene. Ik zag hoe oorlogen bijna altijd alleen maar verliezers kenden. Doden en gewonden in onvoorstelbare grote aantallen, verwoestingen en vernietiging van culturen. Oorlogen veelal onder valse voorstelling van zaken begonnen en gevoerd. Toch was er ook een andere kant. De twijfel. Was niets doen, als je lang bij een conflict betrokken raakte niet laf? Andere de kastanjes uit het vuur laten halen? Wat was jouw oplossing?

De tijd van de dreigende komst van plaatsing van kruisraketten in ons land kwam. Dat was decennia later. Het verzet tegen de plaatsing van deze verschrikkelijke wapens werd massaal. De regering zette door. De kranten en andere nieuwsmedia, radio en televisie, waren bijna dagelijks het podium voor discussie voor of tegen de komst van de raketten. Voor of tegen solidariteit met grote vriend en beschermer de Verenigde Staten van Amerika. De vredesbeweging was zeer actief en organiseerde en coördineerde grote demonstraties.

Vanuit Texel deden we mee in Amsterdam en Den Haag, waar meer dan vijfhonderdduizend mensen meeliepen in optocht naar het Malieveld. De sfeer was euforisch. Groepen mensen en eenlingen waren creatief met vindingrijke en speelse acties. Agenten van politie stonden glimlachend met de handen op de rug langs de kant. Grote internationale aandacht van de nieuwsmedia. Iedereen werd meegesleept door de geweldig stemming op het Malieveld. Zelfs de lieve

Prinses Irene hield een mooie toespraak. Een beetje wazig volgens mijn altijd kritische mening.

Toen kwam de Minister President Lubbers om zijn kan van het verhaal te vertellen. Dat vond ik heel dapper. Wat toen gebeurde deed mijn stemming omslaan. Iedereen keerde de Minister de rug toe. Een zogenaamd waardig protest. Ik voelde schaamte. Altijd heb ik veel moeite gehad met en tegenzin in grote mensenmassa's. Ondanks dat gevoel heb ik toch een aantal keren meegedaan met betogingen. Solidariteit met de betogers vond ik soms belangrijk genoeg ondanks mijn bedenkingen tegen dit soort gedoe.

Op Texel was het eeuwig actuele onderwerp de TESO. De steeds maar toenemende drukte in de jaren zeventig en tachtig van de vorige eeuw, vroeg om grotere vervoerscapaciteit. TESO directeur Theo Hoogerheide, een man met visie, propageerde de aankoop van een dubbeldekker. De politiek ging er zich heftig mee bemoeien. De meeste aanhangers van mijn linkse club waren voor een jaar rond halfuurs-diensten met grote enkeldekkers.

Er werd een demonstratie opgezet met vlaggen en borden. Vanaf het begin vond ik de argumenten van mijn club niet zo steekhoudend. Er werd een sociaal sausje overheen gegoten, maar waar het om ging was een praktische oplossing voor vergroting van de vervoerscapaciteit. Dat kun je het beste overlaten aan ervaringsdeskundigen. Maar was doe je als dorpspoliticus, je wilt solidair zijn. Meeloperend achter de leuzen en vlaggen, voelde ik me belachelijk.

Later, ouder worden leerde ik vaker mensen kennen met andere keuzes in maatschappelijke kwesties. Omdat ik had geleerd nog beter te luisteren dan ik altijd al deed, ervoer ik verruiming en verbreding in mijn meningsvorming. Twijfel werd een waardevol gegeven. Op een bepaald moment vond ik mezelf oud genoeg om definitief te stoppen met meedoen aan demonstraties. De wereld draait toch wel door zonder dat mijn meninkje er toe doet. Dat gebruikte ik als geruststellende smoes. Wel een waarheid als een koe, maar een standpunt van niks.

Gelukkig zijn er nog altijd mensen genoeg om de barricades te beklimmen. Altijd maar nuanceren levert ook weinig op!

Fridtjof Blanken

Begravenissen van vróger in Oosterend

Vróger toen ik nog kiend was, vond ik oppa Bakker altoos so'n deftege, gnappe, man. [sommege kienders noemde ouwere mense gewoon bé hun voornaam, maar dat mochte wéé apsoluut niet, sodoende hadde we veul tantes en oomes - ommoes en oppas en nog un stik of wat juffrouws en een enkele mevrouw.] dus oppa Bakker was gien oppa van me. He was omsééger.

Als er iemand dóód gaan wos in Oostrend kwam oppa Bakker in een swarte kléde jos en stréepies broek, witte handskoene an en een hóge hoed op, sien sikkie keureg kamt, langs de huse om het om te ségge. Dat ging ongeveer so: "De familie maakt bekend dat is overleden, Pieter Jansen, geboren op 4 September 1870, overleden op 28 oktober 1944. De begrafenis is donderdag om 2 uur. Ik heb gezegd". Vaak most het ok op Zevenhuuse en Oóst om seid worre.

Later deed sien soon Piet dat, en Piet, sien kleinsoon vertelde me ders dat dat nog een héél werk wos, se hadde een kolehandel en moste eerst afboent worre, hun hande kreges se niet meer skóón, maar gelukkug hadde ze die handskoene, maar die hóge hoed dat wos ok wot in weer en wiend!

Se regelde ok de begrafenis, ik herinder me de begrafenis an het end van de oorlog van oppa Brouwer, twie húse van ons of. Mien moeder had de gardiene al dicht, ok van de winkel. Op stréet wos et erg druk, dur ware zoveul mense voor de begrafenis dat se niet allegaar in huus konde. De dommenee stond in de deur te preke en deer na begon de stoet zich op te stelle eerst de dragers dan de kléedopléggers, de dommené en de familie en dan de are mense. Ien gróte rée.

Mien broertje Coo, [ik denk so'n drie of vier jaar oud] had alles deur de spijle van de poort ankeke, he wou ok wel meedoen. He króóp onder het hek deur en stelde sig foor in de stoet op, net toen die in beweging kwam, en song uut volle borst; "W. A. marsjeert – W. A. marsjéért", gelukkug had Bakker hem metiën in sien nekvel foor he nag veerder ging en smeet hem be ons de winkeldeur in. Onder klokgeleu liep de stoet naar het kerkhof, deer an komme liepe ze so as gewoonluk drie keer om de héle kerek heen, [het wos nog een gewoonte uut de heidense tied heb ik me late vertelle, dat vond ik eigeluk wel leuk], deerna gingen ze in een gróte kring om het ope graf staan er werd bede en nog wat seid, en oppa Brouwer werd begrave tusse de dorpsgenote die hem voorgaan ware.

Berth Boogaard

Ome Piet

Bijna vijf en zestig jaar geleden zag ik Ome Piet voor de eerste [en tevens laatste] keer in mijn leven. Vaag wist ik van zijn bestaan. Hij hoorde bij de verhalen over familie, de oorlog en allerlei andere zaken. Dingen die in mijn beleving in een ver verleden hadden plaats gevonden en die mij niet boeiden. Bij die verhalen hoorde het droeve verhaal over Tante Trijn, en waarom ik niet Engeltje heette naar mijn moeders moeder, maar Trijntje naar mijn vaders zuster die enkele weken voordat ik geboren werd, dood was neergevallen op het perron van Anna Paulowna.

Tante Trijn was getrouwd met Ome Piet en zij hadden een zoon Arie. Zij runden een café aan Den Helder. Omdat in de tweede wereldoorlog het gevaar voor bombardementen in de buurt van de Marinehaven erg groot was, moest de Helderse bevolking iedere nacht in de provincie gaan slapen Samen met Ome Piet was tante die bewuste middag onderweg naar Anna Paulowna, toen de dood haar haalde, zodat zij nooit het evacuatie adres bereikte.

Na de oorlog verdwenen Ome Piet en neef Arie uit beeld. Een enkele keer was er wel eens een boze tong, die iets fluisterde over Ome Piet, een kroeg, vrouwen en een kind, maar dat werd in ons gezin direct terzijde geschoven, maar toch... Totdat er in begin jaren vijftig van de vorige eeuw een trouwkaart kwam van Arie en Nel uit Alkmaar. Alle Ooms en Tantes en.... *Trijntje* werden uitgenodigd.

Dat was leuk. Moeder kocht direct bij Juwelier Bakker aan Den Burg een mooie zilveren suikerlepel met de inscriptie van de trouwdatum en mijn naam. Die mocht ik geven.

Op een mooie zomerochtend vertrokken moeder, tante Nel en ik in feestkleding, uit de pakketjes die wij vanuit Amerika hadden ontvangen, met de taxi van Dirk Barends helemaal naar Alkmaar. De mannen konden niet mee, want die moesten op het Vliebootje varen.

In een sigarenwinkel aan de Laat in Alkmaar woonde de bruid en daar moesten wij zijn. Voor de deur zette Dirk ons af. Wat een belevenis! Wij waren niet de eersten. In een kamer achter de winkel stond een grote tafel en daaraan zaten allerlei mensen gezellig met elkaar te praten. Aan de kopse kant zat een man in een bruin pak aan. Niemand zei wat tegen hem. Nel en Arie waren druk met het uitpakken van alle cadeautjes. Het mooiste cadeau, een stofzuiger, hadden ze gekregen van de man in het bruine pak.

Ik merkte dat de man naar mij keek. "Kom je even op mijn schoot zitten?" vroeg hij. Dat deed ik. "Ben jij Trijntje?" "Ja, ja, Trijntje" zei hij nog een keer en hij zuchtte. En ineens liepen er paar tranen over zijn wangen. Hij gaf mij een zoen op mijn voorhoofd en aaide me over mijn hoofd. En toen vertrokken wij naar het gemeentehuis.

Hoe jong ik ook was, ik begreep dat hij van een andere Trijntje veel gehouden moet hebben. Ik heb hem niet meer gezien, maar zijn tranen vergeet ik nooit.

Trijnie Boon

Het land der blonde duinen

In het land der blonde duinen en niet heel ver van de zee, woonde eens een dwergenpaartje en zij heette??..... Piggelmee.

Wie kent niet de verhalen over deze kleine mensjes?

De dwerg Piggelmee en zijn vrouwtje Tureluur.

Jarenlang lagen zij, in een doosje op de zolders van de vele huizen waar ik gewoond heb. Bij iedere verhuizing en zolderopruiming kwam ik het tegen. Kinderboeken stond er op. Ik wist precies wat er in zat. Ik had er niets aan. Deed er niets mee, maar toch schoof ik ze altijd weer terug op hun plaats of nam ze mee in de verhuiswagen. Kon er geen afstand van doen.

Een paar maanden geleden ruimden wij de zolder, gezien onze leeftijd, rigoureuus op. Nu moest er iets gebeuren met de, ooit voor mij, zo waardevolle boeken.

Nog één keer maakte ik het doosje open. Pietertje Pan, Flipje van Tiel, Peter Olie en Piggelmee kwamen allemaal tevoorschijn. Herinneringen, weemoed en verwondering over een tijd die zo anders was dan nu.

Veel teksten ken ik nu, na 70 jaar, nog uit mijn hoofd.

Boeken uit een tijd toen mijn leefgebied niet veel verder reikte dan de Hervormde kerk aan Cocksdorp tot Rio Grande, de eerste boerderij in de polder, waar Tante Engeltje woonde.

Het was toen duidelijk voor mij: Dit was het land der blonde duinen, en niet heel ver van de zee. Daar moest ergens de Keulse Pot van de familie Piggelmee staan. Ik schatte in, zo ongeveer bij de Noordbatterij want daar waren mooie duinen, dicht bij de zee.

Voor de Piggelmee boeken spaarde mijn Moeder punten bij van Nelle thee, daarbij geholpen door de verloofde van mijn nicht, Jannus Bugel. Hij was chauffeur op de vuilnisauto en zo doende dicht bij de bron van allerlei waardepunten.

Voor het boek van Tielse Flip mocht ik in de kruidenierswinkel van onze buren Kikkert, de punten van de jampotjes halen.

En daar was het boekje over Pietertje Pan,

Mijn Moeder schuurde de pannen altijd met zand en een enkele keer met Vim.

Droogschuurmiddel noemde zij dat. Maar toen kwam het merk Persil met schuurmiddel ATA op de markt. En bij aankoop van een bus ATA kreeg je een boekje cadeau. Zo werd dus de Vim ingeruild voor ATA en kreeg ik de "gedichtenbundel" geheten: "Dit is het boekje van Pietertje Pan."

Op de cover, een tekening van een gootsteentje met een kraantje en daarnaast een tweepits butagasstel.

Kastjes er onder en boven een plank met pannen. En daar staat een jongetje. Zijn hoofd ziet er uit als een koperen pan. Het deksel dient als pet. Op zijn rode trui is met grote kruissteken Pietertje Pan geborduurd.

Dan komt er een droevig verhaal over ene Pietertje Pan, die zo vreselijk vuil was, daar schrok je nou van.

Op ieder blad staat links een gedicht en rechts een tekening, waarmee verteld wordt hoe erg die arme Pietertje het had op de "Lagere school voor Pannen en Potten."

Niemand van de andere pannen bemoeide zich met hem, omdat hij zo vreselijk vies was.

*“Geen jongetje was er, dat met hem wou spelen,
Geen meisje dat met hem haar lekkers wou delen.”*

Maar toen, op een avond – daar luidde de bel.

En wie stond daar? Dat was Tante Ata: *”Zij kwam uit Jutphaas. En zij was alle vlekken de baas.”* Ze schuurde Pietertje schoon met ATA en de volgende dag was er geen jongetje meer in de klas, dat zo prachtig glom en zo zindelijk was.

En Stien van der Steelpan, Mina-tje Melkkoker, en Fietje Vergiet wilden allemaal vriendinnen met hem worden.

En Florisje Fluitketel fluisterde: “Fijn,
Dat Pietertje Pan nog mijn vriendje wil zijn.!”

En dan waren er een paar hele kleine vierkanten, zwarte boekjes. Die had ik gekregen van vrouw Alderliefste. Een weduvrouw die iedere week met haar Esso

petroleumkar bij ons aan de deur kwam. Met verbazing las ik wat men toen nog mocht schrijven. Zoals:

Peter Olie's grote reis naar het Negerparadijs

Een spannend verhaal, ook weer in dichtvorm over het jongetje Peter Olie.

"Peter Olie is een rakker, bij de hand en altijd wakker."

Het verhaal is, dat dit jongetje in een haven op een grote boot wil klimmen, maar in het water valt.

Gelukkig drijft daar een oliekan van...de Automaat [Esso]. Daar gaat hij op zitten. En zo drijft hij dagenlang op zee.

Totdat hij aan land spoelt en daar iets meent te horen.

"Peter schrikt als nooit tevoren."

Achter hoge palmenbomen ziet hij boze mannen komen.

Zwart als roet met scherpe speren."

Al snel beland Peter in een grote pot om gebraden te worden.

Maar het hout onder de pot wil niet branden en dan:

"Vraagt Peter den Zwarte man, naar zijn Petroleum –kan."

en: *"Als door de olie het vuur gaat branden, klappen alle zwartjes in hun handen."*

Uiteindelijk wordt Peter Koning van het land, maar ja, dan krijgt hij heimwee naar zijn Moesje. Hij laat zijn onderdanen een vlot maken. Daar gaat hij mee de zee op, op weg naar huis.

Dagenlang dobbert hij rond, totdat: *' Hij ergens in het verschiet een grote ESSO tankboot ziet'*

Die brengt hem weer veilig thuis en het eerste wat hij dan doet is zijn verhaal vertellen aan zijn beste vriend op straat: "De Olieman van de Automaat"

Niet verwonderlijk, dat in die tijd Tonny Beerling ons waarschuwde om beslist niet in de buurt van het kerkhof te komen, want hij had gezien dat daar een grote kookpot stond met allemaal negers er omheen. Dus, pas op!

En nu is het doosje "Kinderboeken" naar de Hoornder rommelmarkt gegaan in de hoop dat er nog mensen zijn, die belangstelling hebben voor de inhoud.

Toch heb ik er nog een paar achter gehouden en daar heb ik dit verhaaltje over geschreven.

Trijnie Boon

Weekend Texel 1967

Op bezoek bij onze liefdes

Een vriend van mij uit Ens en ik, afkomstig uit Sint Jansklooster, hadden vriendinnen in Marknesse (Noordoostpolder). De Meisjes vertrokken met de tent voor twee weken vakantie naar Texel. Zij logeerden op camping Kogerstrand. Op de camping waren toen gescheiden terreinen, gezinnen en meisjes op een deel van de camping. En jongens op een ander deel van de camping. Het was de zomer van 1967.

Wij gingen een weekend op bezoek bij onze meisjes op Texel. Liften naar den Helder om zo met de boot over te gaan. Met alleen de broodnodige kleding bij ons, een slaapzak en uiteraard een zwembroek. Ons opstap punt was Emmeloord begin van de vrijdag middag. Het was een mooie zonnige dag. Vrij snel kregen wij een lift van de groenteman uit Emmeloord. Het toeval wilde dat deze familie ook het weekend op de zelfde camping verbleven. Dus zonder enig oponthoud waren wij aan het eind van de vrijdag middag op Texel. Mooi op tijd om de avond samen met de meisjes door te brengen.

De meisjes waren blij dat wij gearriveerd waren. Het weekend kon beginnen, vrijdagavond naar de dancing geweest. Het was een grote boeren schuur (Sarasani) waar de jeugd samen kwam. Er speelde een goede band. Na een gezellige avond terug naar de camping. Wij hadden geen plaats besproken voor de overnachting op de camping. Was ook niet gepland. Wij zouden wel ergens buiten slapen. We zochten een plaats in een duinkom en doken in onze slaapzak. Op zich best te doen, als je maar niet zichtbaar was voor de bewaking, die in de nacht over het strand reed in hun jeep. Het was niet de bewaking die spelbreker was.

Maar de regen, na enige tijd waren wij doorweekt van het water. Wij hebben ook nog een schuilplaats gezocht achter een strandhuisje. Dit was ook niet bepaald comfortabel, immers wij waren al nat. Het was ongeveer rond 02.00 uur, het was niet meer houdbaar buiten. Nat en koud. Wij zochten een vluchtplaats in de verboden tent van onze meisjes. De installatie was net afgerond, we hadden plaats genomen in een warme slaapzak van de meisjes. Het duurde nog geen tien minuten of de rits van de tent werd vanaf de buitenkant open gedaan. Een man met een zaklamp sommeerde ons om allemaal mee te gaan naar zijn bureau. De meisjes in paniek en barsten in huilen uit, zij dachten dat ze van de camping zouden worden verwijderd en dat ze hun vakantie vroegtijdig moesten afbreken. Ze waren er nog maar een paar dagen.

Ik denk dat de beheerder ons al op het oog had, wij waren aan het eind van de middag al op bezoek geweest bij de tent van de meisjes. De meisjes konden blijven en terug naar hun tent. Om verder te slapen die nacht, waar begrijpelijk niet veel van terecht is gekomen na al die consternatie. Met ons liep het minder goed af. Wij moesten de nacht doorbrengen, zonder te slapen in het bureau van de beheerder. Nadat ook de politie was ingeschakeld.

Na de vraag hoelang wij dachten te blijven zeiden wij dat wij zondag middag weer terug gingen met de zelfde groenteman. Dat hadden wij op de heenreis al overlegd

met hem. Oké, of wij er dan maar voor wilden zorgen dat wij een geregisseerd onderdak hadden voor de nacht van zaterdag op zondag. Hiervan moesten wij een bewijs overleggen aan de politie. Zo niet dan zouden wij op de boot worden gezet. Als bewijs dat wij terug zouden komen moesten wij onze kampeerkaart achter laten. Mijn vriend had die, ik niet, maar had nog wel een verzekeringsbewijs van de brommer. Ook goed.

Wij gingen zaterdag op zoek naar onderdak, via de VVV kregen wij een adres mee voor een kamer. Dit was geregeld en het bewijs wat wij moesten laten zien, Daar zorgde de mevrouw keurig voor. Wij weer terug naar het politiebureau. Mijn vriend kreeg zijn kampeerkaart terug. Bij het terug geven van mijn verzekeringskaartje vermeldde ik dat hij hem mocht houden, omdat hij al lang verlopen was.

De rest van de zaterdag hebben wij voor het grootste gedeelte benut met slapen op het strand. Wij moesten ons op tijd melden bij ons logeeradres. Na nog een mooie stranddag op zondag zijn wij weer vertrokken met de groenteman naar de Noordoostpolder.

De meisjes hebben nog een mooie vakantie week op Texel gehad. En wij de herinnering aan een weekend Texel.

Teun Boxum

Mijn moedige moeder

Heb ik jullie al eens verteld hoe moedig mijn moeder was? Mijn moeder schreef: “Nu ik je niet persoonlijk goede reis mocht zeggen, lieveling, moet ik het maar per brief doen”

Op zaterdag 4 januari 1941 werd mijn vader door de Duitse bezetter gearresteerd, hij werd volgens het “Haftbefehl” verdacht in december 1940 foto’s van Prinses Juliana en Koningin Wilhelmina, “letzteres mit einem Hetzgedicht, hergestellt und verbreitet und damit eine deutschfeindlich Kundgebung gemacht zu haben”. Engelse vliegtuigen strooiden destijds ter bemoediging foto’s van het koninklijk gezin uit over bezet Nederland. De bezetter waarschuwde de bevolking voor deze “brandplaatjes”, elke aanraking zou ernstige brandwonden veroorzaken. De foto’s waren geliefd maar schaars, reden voor Cor Bremer om die in zijn donkere kamer te vermenigvuldigen. Iemand in het dorp was loslippig geweest... “...we zullen biddend met je gaan “ schreef moeder “en we hopen elkaar spoedig weer te zien. Nu lieveling, de groeten van je kinderen en vooral van je liefhebbende vrouw. Dag schat. Houd moed.”

Terwijl vader Bremer in de gevangenis aan de Amsterdamse Weteringschans maandenlang een cel deelde met drie medegevangenen, twee zwarthandelaars en een radeloze Joodse jongeman, zag zijn Coba zich van de ene op de andere dag genoodzaakt ook de taken van haar man op zich te nemen. Ze had het al druk met haar gezin dat toen bestond uit vier zoons en één dochter, nu moest ze totaal onvoorbereid ook voor inkomen zorgen. Het schildersbedrijf worstelde zich met moeite door die eerste oorlogswinter heen en het bureau lag nog bezaaid met te betalen nota’s en de klantenadministratie was ook niet op orde. En bovendien was er voor de paar man personeel in de winter niet bepaald alle volop dagen werk.

Hoe moedig mijn moeder, net 33 jaar jong, de problemen te lijf ging bewijzen haar brieven aan haar man. Schrijven op zich was bepaald niet haar liefhebberij maar aan het eind van bijna elke dag deed ze verslag van hoe het met de kinderen ging, vertelde ze hoeveel ze naar hem verlangde en bemoedigde ze hem ook. Geen enkele klacht was in haar regels te lezen. Heel nuchter vroeg ze hem hoe te handelen in zakelijke aangelegenheden en bij wie ze aan kon kloppen om steun en adviezen. Over de hulp van familie, vrienden en de coulance van zakenrelaties vertelde ze uitgebreid, al was het maar om de man in zijn cel gerust te stellen.

Schrijven was mijn vader wel toevertrouwd alleen was het aantal brieven dat hij mocht versturen heel beperkt. Met een stomp potloodje legde hij zijn wedervaren op onooglijke stukjes papier vast en zond ook een keer een interieurtekening van zijn cel. Verder gaf hij in zijn schrijven woorden aan zijn verlangen naar vrouw en kinderen, vroeg naar de gezondheid van “Kleine Puk” – ik was in augustus 1940 geboren – en de belevenissen van mijn broers en zus en het welzijn van de acht konijnen voor de slacht. Hij probeerde de zakelijke vragen van zijn vrouw te beantwoorden maar stelde in de eerste brieven ook een lange verlanglijst op van artikelen die zijn dagen van nietsdoen zouden kunnen vullen.

Niet elk verzonden pakket en ook niet elke brief kwam aan, de censuur greep nogal eens in en de regels waren streng. Er was veel gedoe over het wasgoed, over de inhoud van de pakketjes maar ook over bezoekenregelingen, moeder heeft hem welgeteld één keer een kort kwartier mogen zien. Lang bleef het onduidelijk hoe lang zijn detentie zou duren ondanks de bemoeienissen van dominee en burgemeester.

Moeder Bremer had het zwaar maar gaf niet op in die lange strenge winterperiode. Vaak werd ze verrast door kleine en grootse gebaren van dorpsgenoten. Ze schreef haar man over de bakker die zomaar brood en koek bracht, over een kennis die vaders volkstuin omspitte, ze noemde de tantes die op de kinderen pasten en vertelde over collega-schilders die hun hulp aanboden. Over de reden van zijn arrestatie werd in geen van de brieven gesproken, geen woord. Het was zoals het was. Wel deed moeder in haar brieven verslag van dorpse aangelegenheden en spoorde ze haar oudste kinderen aan vader te schrijven.

“Lieve vader”, schreef de elfjarige Siem: “Het gaat goed met ons. We hebben voor het eerst een konijn geslaagd. Maar we zullen er gerust nog wel zeven overhouden.” Uitgebreid deed hij in die brief verslag van de uitslagen van schaatswedstrijden van de scholen, de eerste tot achtste prijswinnaars werden bij name genoemd. Met “Ik heb geen prijs. Een dikke zoen van Simon, Biem, Mar en Jaap en Aris. Dáááág. Welterusten” eindigde hij. In hun brieven schreven mijn grote broers behalve over logeerpartijtjes en de konijnen veel over een naderend feestje van de club. De club was een illegale voortzetting van de door de bezetter verboden padvinderij.

Vaders brieven werden gespeld. Biem van negen jaar schreef terug: “We hebben de brief ontvangen. En toen ik die las dacht ik, ik zal goed op de konijnen passen en ook goed op Moeder. Het feestje is er nog niet geweest en ik wou dat u het kon meevieren” Marrie, ook wel Zus genoemd, was nog maar zeven toen ze haar “Lie-ve

va" schreef: "Ik ver-lang zo naar va. Hoe gaat met u, met mij gaat het best en met alle-maal gaat het best en Aris krijgt al twee tand-jes en hij krijgt ook krul-len. Dag vader" "Jongens, jongens! Vader komt gauw thuis, Hoera!!" schreef een enthousiaste vader op 22 februari. Begin maart, had hij begrepen. Maar hij had het verkeerd begrepen, treurt hij in een volgend schrijven. Maar een paar weken later was het toch zo ver. Op zijn zelfgemaakte kalender eindigt een streep die zijn gevangenistijd aangeeft op zaterdag 8 maart.

Hoe vader die dag zijn vrijheid beleefde, hoe blij en opgelucht mijn moeder geweest moet zijn geweest, wat vaders thuiskomst voor ons kinderen betekend heeft, ik kan er alleen maar naar raden: brieven naar elkaar werden niet meer geschreven. Maar Maar het moet één groot feest geweest zijn daar in de Kerkstraat van Oosterend! En zeer waarschijnlijk heeft dat feest het leven van een of meer konijnen gekost.

Aris Bremer

Oma

Zoals de meesten had ik 2 oma's, in tegenstelling tot opa's, waar ik er maar 1 van had en welke overigens niet mijn echte opa was, want die was al jong gestorven, toch was de niet echte opa gewoon mijn opa. Deze opa en oma woonden aan de overkant en hadden een piepklein boerderijtje midden in het dorp Hippolytushoef op Wieringen. Oma was een vrolijke oma, die je tot in de grond verwendde. In de stal naast het huis stonden 10 koeien, waar je met veel risico net achterlangs kon lopen en voorin het schuurtje stond een paard. Opa had land aan de waddenzeezijde, maar ook aan de andere kant van Hippo richting de Wieringermeer. Opa was een stille man hij was 10 jaar jonger dan oma.

Mijn andere oma was al heel lang alleen, haar man Abraham de Visser stierf in 1932 op 54-jarige leeftijd. De familie de Visser woonde oorspronkelijk in de Haarlemmermeer en zijn rond 1906 in de Prins Hendrikpolder op Texel gekomen. Mijn opa kocht met zijn zwager de boerderij Ceres met zeventien hectare grond. Mijn moeder is in 1908 geboren in Nieuw Vennep, daaruit concluderen we dat mijn opa lang zonder zijn gezin op Texel werkte. Op 19 januari 1914 verhuisde het gezin vanuit de Haarlemmermeer naar Texel. Vanaf 1915 tot 1921 huurde mijn opa de toen nieuwe boerderij Katwijk met dertig hectare land van een haringreder uit Katwijk aan Zee. In 1921 verhuisde het gezin de Visser naar de Stolp Ceres.

Oma de Visser is verhuisd naar de Weverstraat in Den Burg. Vandaag de dag is haar huisje een juwelierszaak. Oma is geen model oma, die je knuffelt of trakteert op snoep, nee oma is altijd hetzelfde ik kan niet zien of ze vrolijk of verdrietig is, ik denk het laatste, praten doet ze niet veel. Een dag in de week loopt ze vanuit den Burg via de Hoge berg naar Ceres waar een van haar zonen met zijn gezin woont, tegen de avond loopt ze weer terug naar huis. Elke woensdag komt ze met de bus naar Oosterend, naar ons drukke gezin, als ik tussen de middag uit school kom is oma er. Ze is geen doorsnee oma, die haar kleinkinderen verwent of knuffelt, dat vind ik best. Oma is stokdoof. Tijdens het stille gebed voor en na het eten kijk ik altijd door een oogspleetje en zie haar lippen bewegen terwijl ze hoorbaar een gebed prevelt. Ze is een stille vrouw het tegenovergestelde van mijn andere oma. Ze breid hoofdzakelijk sokken voor de hele familie. Ik kijk graag naar die oude bedrijvige handen en luister naar het getik van de breipennen. Het oude verrimpelde gezicht van haar ontroert en verwondert me. In de namiddag gaat ze weer met de bus naar

den Burg. Ik denk niet dat oma gelukkig is, ze laat nooit iets merken. Op mijn manier hield ik wel van haar, maar een onderlinge band was er niet echt. Als we in Den Burg komen moeten we van moeder bij oma langs, het meest trouw daarin is mijn oudere broer, maar die vaart al op de kotter en neemt dan wat vis voor haar mee. Moeder controleert later bij oma of je geweest bent, soms ga ik ook, maar meestal verzin ik een smoes. In het kleine achterkamertje is het aardedonker, oma zit daar te breien en laat wel merken dat ze het fijn vindt dat je er bent, maar daar blijft het bij, voor mij zijn er altijd wel smoesjes te verzinnen om snel te vertrekken.

In ons gezin ben ik de jongste, inmiddels zijn mijn zussen en broers getrouwd. Door de week is moeder alleen thuis, vader en mijn broers zijn op zee, ik ben nu zeventien jaar en vaar ook al een jaar of wat.

De laatste maanden van haar leven komt oma bij ons in huis ze is ongeneeslijk ziek. Dagelijks slikt ze een medicijn in de vorm van een drankje, waar ze een sterke fysieke afkeer van heeft. Met afgrijzen slikt ze drie keer per dag een eetlepel van het drankje, haar oorspronkelijk onbewogen gezicht veranderd dan van het ene op het andere moment in een grimas, maar na enkele ogenblikken zit ze weer op haar plekje sokken te breien.

Maar dan komt het moment dat oma van vermoeidheid en pijn aan het bed is gekluisterd. Enkele weken voor haar dood moet er gewaakt worden, mijn ooms uit de Prins Hendrikpolder komen op afspraak bij oma waken. Vader en ik zijn op zee en moeder is de meeste tijd bij haar. In de weekenden ben ik ook thuis als laatste telg uit het gezin. Moeder heeft het de hele week druk en vindt het fijn dat vader of ik nu ook even bij oma kunnen zitten. Meestal neem ik wat mee te lezen en kijk tussendoor naar het vredige gezicht van oma. Maar dan is er het moment dat ze ineens tot leven komt en begint te praten min of meer verstaanbaar, nooit heb ik haar zo gezien, in haar onderbewustzijn is ze terug op de boerderij Katwijk in de Prins Hendrikpolder en neemt me mee, de boerderij komt tot leven en oma is terug alsof

ze er midden in staat en ik beleef het met haar, ik hoor het geluid van de koeien op stal, de paarden en de hardwerkende mannen op het land, de lente de zomer en de oogst. Als boerin denkt ze mee met de mannen en overlegt en beveelt. De boerderij is volop terug op haar sterfbed. En oma laat zien dat ze een volwaardig boerin was. Jammer dat ze er niet eerder over verteld had. Het waren toen zware tijden in de Prins Hendrikpolder, boeren op land met hoge zoutgehaltes en daardoor lage opbrengsten. Het kan zijn dat oma niet herinnerd wilde worden aan deze tijd en er daardoor nooit over sprak, het kan ook zijn dat ze eenzaam werd door haar doofheid en zich afzonderde.

In de zomer van 1965 overlijdt oma de Visser op 80-jarige leeftijd.

Jan van Dijk

Brand in Oosterend

2 maart 2018

Als ik vrijdagavond eindelijk in bad lig en m'n ogen dichtdoe, zie ik laaiend vuur voor me. Zoveel erger nog dan in werkelijkheid. Beelden van donker, vuur en wind, dichte rook en ijs... Hoe uit alle ramen van de huizen aan de overkant enorme vuurtongen likken van het water, dat dunnetjes uit grote slangen spuit. En daar van schrik bevriest. Ik blijf doodstil liggen. Vlammen en ijs overal in en om me heen... Ze moeten tot bedaren komen, deze beelden, m'n hele lijf is er vol van, zoals het vol is van de mensen die deze dag net zo onwezenlijk als ik begonnen zijn.

Die Dinge singen höre ich so gern, zegt de grote dichter Rilke, en ik hoor ze elke dag, het lied van vork en lepel, van schilderij en oude aardewerken schaal, het mooie serviesgoed, de lichte gordijnen, antieke kast, de glazen, boeken, kleden... Al die dingen in huis – het externe geheugen van mijn ziel - ze zingen in me. Ook nu, nu ik veilig in het warme water lig na een onvoorstelbare dag. Ze zingen dwars door het vuur heen dat in beelden nog in me blijft branden. Ik huil om m'n burens, terwijl het trillen binnen in me langzaam minder wordt... Zij kunnen dat zingen niet meer horen, alles is weg. De straat werd grens tussen alles kwijt en alles nog bij het oude...

M'n burens die me tegen vijven wakker bonkten, aanbelden. En ik dacht nog wel dat het een stelletje dronkenlappen was, stond uiteindelijk woedend op, omdat ze maar niet ophielden: ik zou ze... En dan sta ik oog in oog met hun opluchting dat ik nu dan eindelijk m'n bed uit ben... Oog in oog met het vuur, nog geen drie meter bij me vandaan. Laaiend en volstrekt onwerkelijk. Dat prachtige appartement door de buurman zelf ontworpen en gebouwd. Alles in die vuurzee is door zijn handen gegaan. Ik heb nog maar één zorg: waar is hij? En waar is Marion? Brandt het bij haar ook? Ik loop verdoofd en gejaagd door het donker, een vonkend duister, vol rook, waarin schimmen roepen, schreeuwen... Zie hem dan verdwaasd lopen, godzijdank, hij leeft, hij leeft!

Waar blijft de brandweer? Als er vuur woedt kruipt de tijd, duurt alles eindeloos. Met een paar burens staan we op een ontredderd hoopje te wachten. Het verhaal van hoe het begon gaat rond, stukje bij beetje. Iedereen leeft, dat staat in ieder geval vast. De wind buldert, het is ijskoud. Het zal bij dat ene appartement en de onderliggende garage blijven, denk ik, weet ik wel zeker.. Eer het vuur kan overslaan naar andere huizen zal alles geblust zijn. Hoe naïef. Daar zijn ze! Maar wat is er aan de hand, waarom schieten ze niet op? Geen moment denk ik aan de vorst, aan bevroren brandkranen, moeilijk bereikbaar water. Het beeld is sterker dan de werkelijkheid: als de brandweer er eenmaal is wordt alles weer goed, zo hoort dat. Maar hier gaat niets zoals het hoort. Al doen ze nog zo hun best, politie, brandweer, ambulancepersoneel, mensen van de gemeente. En dat doen ze, ik ben nog niet zo verwilderd dan dat ik hun geconcentreerde wanhoop niet zou zien. Eindelijk water. Maar wat vermog een dunne straal in een zee van vuur? Vuur dat inmiddels echt is overgeslagen naar andere huizen. Ik kijk zonder te zien, zonder te kunnen geloven. Het lijkt wel oorlog.

Ik heb het ijskoud. Mag vast m'n huis niet meer in, sluip daarom achterom door de tuin naar binnen, kleed me warm aan. Loop stiekem in het donker de trap op naar de bovenvoorkamer, houd het vuur in de gaten. Ga naar beneden. Zou het liefst terug naar bed, doen alsof er niks aan de hand is. Zet een kop thee. Ik ben niets zonder thee. Ben buiten mezelf. Kan niet eens meer bidden. Maar gek genoeg niet bang, geen moment. Ook niet om het huis. Maar misschien bedrieg ik mezelf, ben ik zo geschokt dat ik gewoon helemaal niets meer voel. Toch, er is iemand om me heen, die me de hand boven het hoofd houdt. Moet je door het vuur gaan, IK ben bij je, de vlammen zullen je niet verteren... Woorden die al een paar duizend jaar oud zijn, gaan steeds door me heen...

Dan ga ik opnieuw naar buiten, ongezien, door de achterdeur. Hoor op straat dat we naar de Bijenkorf moeten gaan dat als crisiscentrum is ingericht. Bijna alle burens zijn daar. Het is net oorlog ja, maar hier zijn we veilig, krijgen we warme koffie, komen we, saamhorig, bij elkaar op verhaal. Steeds meer details komen boven water. Er heeft zich al zoveel afgespeeld eer ik wakker werd. Het is nog voor zevenen, de burgemeester is er en bestelt een ontbijt voor ons. Hij zal de hele dag blijven. Koos is er, bij wie de meesten van ons wel verzekerd zullen zijn. Een komen en gaan van vrienden, familie – sommigen blijven, de hele dag lang.

En in dit alles wij, de burens, van wie het huis brandt als een fakkel dan wel tot ijspaleis bevriest, of toch nog aan de vlammen ontsnappen zal. Sommigen heb ik een tijd geleden voor het laatst gesproken. Maar nu voel je weer hoezeer we in elkaars leven geweven zijn. Onzichtbaar, deels onbewust. Maar wie we voor elkaar zijn gaat ook zoveel dieper dan waar woorden kunnen komen. We wachten. Krijgen eten en informatie, wachten. Zijn er voor elkaar. Maken grappen, of zitten gewoon stil hand in hand. We leven nog, zijn in alle spanning ook zo dankbaar. Brand roept het beste in ons wakker. Alles is in gang gezet. Stap voor stap. Efficiënt en warm, bijzonder. De draaiboeken werken vlekkeloos.

Soms ben ik in gedachten even in Syrië. Winter, bombardementen, op de vlucht slaan uit brandende huizen, en je kunt nergens heen, geen plek waar je warm wordt opgevangen. Wat moet je daar met je kinderen in de kou, terwijl alles in je staat te trillen en de nacht gaat vallen? Zie ons hier dan... Zoveel hulp! Het had zoveel erger kunnen zijn.

Ik ga terug om te kijken. Sta als aan de grond genageld. Heb in de Bijenkorf nauwelijks woorden om te vertellen wat ik heb gezien: de ravage van huizen, met ramen als uitgestoken ogen, zwart geblakerde ribben die stakerig overeind staan...Stukken muur die de schijn hooghouden, want daarachter vreet het vuur zich nog steeds verder een weg naar binnen... Al zijn ze de brand meester, het is nog lang niet voorbij. Twee huizen zijn bedekt met glinsterend ijs, met lange pegels aan de ramen, die een fonkelende zon gevangen houden, terwijl het vuur blijft knetteren, en de wind, o die ijzige wind die loeit, loeit... Het is zo verschrikkelijk koud. En in die kou dan toch ook die verzengende hitte.

De brandweerlieden worden door het ijs geteisterd, hun helmen wit en zonder zicht, hun vingers gevoelloos in vastgevroren handschoenen. Het zijn er zoveel, zoveel wagens van de overkant, ze wisselen elkaar in ploegen af. Sommigen nog zo jong.

Zo professioneel, deze vrijwilligers. En zo heel vriendelijk en geduldig als m'n hart zich omdraait: daar ligt de kat van de buurman, dood. Vijf burens zijn alles kwijt. Twee eigenaars van een ondoordringbaar ijspaleis. Wij, de anderen, die misschien schade hebben of ook wel niet, mogen onder geleide van een brandweerman hun huis weer binnen als dat wordt vrijgegeven na controle op koolmonoxide. Zo onwerkelijk dat ik door de voordeur een intact huis binnenstap, terwijl tegenover me... een enkele muur, een gapend zwart gat...

Ik ga weer terug naar De Bijenkorf, kan pas echt naar huis als ik weet waar iedereen vannacht blijft. Ongelofelijk hoeveel hulp er wordt geboden, kleding, huisraad, wat niet al. Hoe er al eerste opvang is geregeld, vervangende woonruimte aangeboden op 'De Verrassing' en 'Noorderhoeve'. Sommige burens gaan vannacht naar een hotel. We nemen afscheid van elkaar: tot gauw, tot gauw...

Ik ga naar huis, ben kapot. Het is nog zo onwezenlijk, ik wil alleen nog maar in bad. Om me heen schimmen van huizen. Met open gaten van ramen, waarachter beroete spullen, dingen die niet verbrandden. Ze zingen nog, de kristallen karaffen van Ann en Willem, achter het gebroken raam, vlak voor mijn voordeur. Maar het is een klaagzang geworden, waarin ik de wind nog hoor loeien, het vuur knetteren. Het is alsof alles zich even in dat zingend glas verdicht: ik ga huilen, laat huilend de kraan lopen, ga huilend in bad. Onderwijl worden de kapotte ramen door de mannen van Werner dichtgespijkerd. Is de hoogwerker in actie om neer te halen wat stortingsgevaar op kan leveren. Even is er opnieuw vuur. Dat snel geblust kan worden. Als de nacht valt is elke bouwval met hekken afgeschermd tegen de onverlaat die op rooftocht zou willen. Ondenkbaar eigenlijk in Oosterend, maar toch... aan alles is gedacht.

Ik ben alleen tussen lege huizen.

Krista Mirjam Dijkerman

Struun

We hebben al veel evenementen achter de rug, eindelijk een rustige novembermaand, maar daar dachten de feestneuzen anders over. Er werd een stichtingbestuur samengesteld om een gratis toegankelijk cultureel evenement op poten te zetten. Iedereen moest kunnen genieten van muziek, kunst, cultuur en Texelse producten, dat Struun zou gaan heten en 3 dagen zou duren. De start zou in de derde week van november plaatsvinden, de vele Texelse talenten hadden de gelegenheid om er aan mee te doen. Maar ook een grote verscheidenheid van overkantse artiesten.

In Den Burg verreezen vele grote en kleine feesttenten met podium, vele vrijwilligers hielpen mee om alles op zijn plaats te krijgen, een geweldige samenwerking. En dat was nog niet alles er kwam ook feestverlichting, de kerktorens en zelfs de zendmast werden in het licht gezet in wisselende kleuren. Alles betoverend mooi en dat in de sombere novembermaand, weg depressie. Het weer werkte mee, weinig wind maar wel koud, maar door de Texelse drankjes waren we snel opgewarmd. Er was zoveel keuze in optredens dat we alle drie dagen nodig hadden om alles mee te kunnen maken. En een grote verscheidenheid aan Texelse gerechten en consumpties, die niet gratis waren, we kwamen niets te kort. De slogan: "Cabaret, muziek, theater en nog veel meer, kom lekker Strunen, je zult niet teleurgesteld zijn" klopte helemaal.

Het evenement was geslaagd en zou in 2015 weer gehouden worden maar nu wilde de andere dorpen ook meedoen, tenslotte moet je voor veel dingen altijd naar Den Burg. De Oosterenders kregen het voor elkaar om ook mee te doen. Daar hebben ze veel muzikaal- en acteer talenten en bovenal ook ervaring met feestvieren. Het dorp kreeg ook prachtige verlichting en de pittoreske straatjes en kerk zagen er sprookjesachtig uit. Voor het vervoer vanuit Den Burg was er een gratis busverbinding, dat lieten we natuurlijk niet aan ons voorbij gaan. Zo ontmoet je weer eens andere mensen en konden ieders bevindingen over de optredens worden doorgenomen. Artiesten waar we nog nooit van gehoord hadden werden opeens bekend.

Na drie drukke dagen in het schaars verlichte Den Burg zaten we bij kaarslicht weer bij te komen, want het streven naar Texel energie neutraal moest wel in stand gehouden worden. Het was weer een geslaagd evenement dus op naar het volgende in 2016. Alles werd weer in de feest sfeer ingericht, maar de weergoden waren ons deze keer niet goed gezind. Er kwam een storm opzetten windkracht negen en de grote feesttent met podium op de Groeneplaats moest afgebroken worden. Verschillende optredens gingen niet door en iedereen zocht een toevlucht in de horecagelegenheden of kerken waar de optredens wel doorgingen.

Maar de sfeer was verbroken, door de harde wind en regen besloten we maar naar huis te gaan in de kroegen was er geen doorkomen aan om een drankje te bemachtigen. Met tegenwind en tegenzin op huis aan, nog even een juttertje bij Mary gehaald en zo sloten we Struun af. Met de ervaring dat zo'n groot evenement in november riskant is, waren we benieuwd wat het volgend jaar zou worden. De volgende Struun zou gewoon doorgaan werd gezegd.

Dus in 2017 gewoon weer een Struun, maar we zagen heel weinig voorbereidingen en twijfelden of het wel doorging. Ja, het ging wel door maar in een andere sfeer, geen feesttenten en uitbundige verlichting. Op de Groeneplaats weinig ruimte vanwege historische opgraving van het ontstaan van Den Burg en daardoor afgezet met een ijzer hekwerk. Daartegen waren alle evenementen op spandoeken weergegeven welke er dat jaar waren geweest, nou ik zou eigenlijk zeggen meer dan genoeg. Zou Struun toch een beetje te veel van het goede zijn geweest? Maar er waren toch nog genoeg optredens. Op de Groeneplaats stond het secretariaat waar een programma te krijgen was en de nodige uitleg over vervoer voor buiten het centrum. Zo zouden er Tuk-Tuks naar de schiettent rijden en voor Stay-ok fietsen die gratis te gebruiken waren. Maar door de harde wind lieten de tuk-tuks het afweten en met de fiets tegen wind was ook niet ideaal. Dus te voet, gelukkig waren er meer die dat deden en onderweg werden de bevindingen gedeeld.

Deze keer was de intocht van Sinterklaas in het programma verwerkt, dus dat werd meezingen met o.a. het toepasselijke lied "Hoor de wind waait door de bomen". Op straat traden veelvuldig de doedelzakspelers op: de Schotten zijn goed bestand tegen weer en wind. Na alle locaties van optredens te hebben gehad, hadden we wel zin om wat te eten. Er stonden drie foodtrucs met Texelse kost op de Groeneplaats en zelfs een massage keet om je te laten verwennen met warme handen. Daar waren we na al dat gestruun helemaal aan toe. Nu nog ergens eten, buiten woei het van je bord af en in de eettentent was een wachttijd, maar de chinees bood uitkomst en met een meeneem maaltijd keerden we na de vierde keer Struun naar huis.

Later hoorden we dat er in 2018 geen Struun meer zou komen, alles staat nu in de ijskast. Hebben we dit jaar een rustige november maand!

Reinie Dijkshoorn-Lap

PSA

We skrokke. We skrokke ons te pletter! Komt ome Rumpie dóódgemoedereerd fertelle dot ie prostaatanker heb. Os of 't om 'n neussieblôed gaat. We wiste wel dottie bee 'n piskieker weest wos of hoe hiet zo'n mon ok ôl weer? Uroloog, zoksewot hod ome Rumpie seit. Maar hoe je 't ok wendt of keert, ome Rumpie wos in waarde stege, volges Aaf 'Néé Aaf, je moet 't goêd sèège; je moet sèège dot sien psa hóger worre wos. Dus sot 'r niks aars op don dot se dot nader onderzoeke moste. Se namme déérfoor wel twaalef happies uut sien prostaat en doe hèewe se dot wot uutpluust in 't labberatorium. Déér fonde se dot 'r iên fon die stukkes niet hillegaar goed wos en nou moet ie te bestrale in Ollekmaar.' 'Ja, maar nou heb ome Rumpie seit dot ie eerst foor 'n onderzoek na dot siekehuus moet. Gerrit fon Joop en Neeltje, die zel reeje. Hee heb zellef ôl eerder met sien prostaat lópe kwotte. Hee seit teuge Rumpie: "Ik ken de weg en ik zel je der heenbrenge."Eigenlijk had ie dééròn nag niet docht. In de pepiêre sting wel dot je iemand meeneme most.' 'Gerrit wos toch ôl bestraald?'

'Jajek mêns, 'n jaar of vijf leeje ôl. Maar nou moet ome Rumpie eerst foor 'n afspraak om bee te prate sogeseid. De tweede keer krigt ie gouwe staafies in sien bost en de derde keer wordt-ie os 't ware klaarleit om te bestrale. Déér neme ze don 'n zoodje foto's en skêns van en zó kenne se iedere keer de goeie món op dezellefde manier klaarlêge foor de bestraling.' 'Ja, dot fertelde-n-ie ok nag. Don worre d'r vier puntjes op sien buuk tatoeweerd. Op die manier ken ie elleke keer op dezellefde manier neerleid worre. Met 'n filtstiffie zette ze d'r een krinkie om, don kei je-n-t beter siên.' 'Hee het ok nag pille meekrege. Dot benne vrouwelijke hormone sogeseid. Die remme de kankercelle ôf.' 'Ja, en d'r komt ok nag 'n zuster an huus die 'n spuit in sien buuk geeft. Dot is goêd foor drie maande pille slikke. Dot moet wel twee jaar lang. 'Wot 'n gedoente ollegaar.'

'Ja, sèèg dot wel, maar 't is toch belangrike dot ie beterder wordt?' 'Tuurlijk'. 'Mooi is 't dottie thuus ophaald wordt en ôfleverd bee 't siekehuus. Déér wachte se effe dottie klaar is en don gaat 't weer op huus an.' 'Wot is dot toch kimmeneel mooi regeld, fiend je ok niet?' 'Jajik mêns, hee wordt hier ophaald en ok weer ôfleverd. Kasjewee!' 'Hee moet 19 keer te bestrale en dot don drie keer in de week. Hee zel don zó 'n beetje teuge 't end fon de volgende maand deer klaar mee weze denk?'

Ome Rumpie zellef bluufft 'r puur kollem onder. Doe de dokter sprak over 't inzette fon de goudstaafies froeg ie de goeje mon of 't loonde om d'r mee de grêns over te gaan. Doe de dokter d'r iêntje siên liet wos 't niet langer don 5 millimeter en friensterig dun os 'n naaidréedje. Os je-n-t op een weegskaaltje lège sow don sow 't nèèldje geniesse bewege! Hee hod ok nag fraagt of ie deur die hormone ok tietjes krigge sow. Néé dus! 't lènige wot je krigt dot benne opvliegers. Opstiêgers sow moeder sèège. Zó is 't en aars niet.

'Wee gaan 'n bakkie doê', sie Neeltje. 'Met 'n gebakkie', sei Aaf en se trok van roeftem d'r jos an en vloog na Erik. Tevreden zaten ze even later achter 'n mok. Aaf trok even een wenkbrauw op en vroeg blij: 'Proef ik Jutter ok? Heerlijk meike! Wot

fééstig ollekaar en olliënderig omdat jow ome met sien prostaat na Ollekmaar moet. Nou sokke omes ken ik wel meer gebruke, wot jee?’

Effe foor de mênse die wot meer wete wille. Ome Rumpie zit in de pollemetasie bee Neeltje. Hee zellef is ’n Skage, maar niet fon de Moppies of van Pondje Riês. Hee is fon de overkònt. Rumpie sien vaar wos trouwd met ’n Vlassie en dot wos ’n zuster fan de oppa fon Neeltje. Oppa hiette Pieter Vlas en die wos trouwd met ’n Platvoetje. Kenne jullie ’t nou wot beter begaffele?’

Affijn, Rumpie hod zeuve weke te gaan. Fon ’t Siekefòns hod ie bericht hod dottie iênmalig € 101, - betale most os eige beedrage. Déér mee kon ie 20 keer na Ollekmaar foor bestrale én de ôfskouw. We late die goeie mon nou zellef verder fertelle:

‘Mééstes zot je niet ôlliën in de taxi. Don kei je sien hoeveul mênse d’r bestraald worre moete of foor wot aars na ’t siekehuus gaan. De eerste keer bestrale wos best spannend. Je moet ’n volle blaas hèèwe. Je neemt dus ’n flessie met water mee foor ’t geval dot je leeg staat. Maar na twie keer weet je wel weer je an toe bent. De meikes déér benne olderaardigst. Maar ja, je moet fóór je lèège gaat wel je onderbroek uut doên. Je foelt je de eerste keer niet echt bliêd os je met je bierworssie blóót op je règ op’t apperaat leit. De meikes stelle olles in en gaan don effe weg. Ze sèège ‘tot aans’ of zoks en don gaat ’t mesiën gromme en draaie. Ôl met ôl duurt ’t nag gien tien minute, met uut- en ankléde d’r bee. Mééstes is ’t zó regeld dot je met dezellefde taxi weer na de bóót gaat. Maar je gaat stil-ón toch merreke dot ’r wot gaande is in je bóst. ’t Liekt wel dat je gien fut meer heb. Uutsôge bei je. ’s Oches ben je nag wel effe kwiek, maar na ’n hortje wil je eigenlijk olliën nag maar zitte en niks doên. En je heb ’r nag vrede mee ok.

NWZ-Radiotherapie 048						
Dhr. [REDACTED]						9033578
Dag	Datum	Tijd	Duur	Afspraak	Locatie/Arts	
Ma	02-07-18	09:10	0:10	Bestraling	TOESTEL 4	
Wo	04-07-18	09:20	0:10	Bestraling	TOESTEL 4	
Vr	06-07-18	09:30	0:10	Bestraling	TOESTEL 4	

NWZ-Radiotherapie 048						
Dhr. [REDACTED]						9033578
Dag	Datum	Tijd	Duur	Afspraak	Locatie/Arts	
Ma	09-07-18	09:30	0:10	Bestraling	TOESTEL 4	
Meldt u zich ná bestraling bij de balie ivm gesprek arts						
Wo	11-07-18	13:20	0:10	Bestraling	TOESTEL 4	
Vr	13-07-18	11:20	0:10	Bestraling	TOESTEL 4	

NWZ-Radiotherapie 048						
Dhr. [REDACTED]						9033578
Dag	Datum	Tijd	Duur	Afspraak	Locatie/Arts	
Ma	15-07-18	14:20	0:10	Bestraling	TOESTEL 4	
Wo	18-07-18	09:30	0:10	Laatste RT	TOESTEL 4	

Ik kreeg wel lost van die opstiêgers. Ik hod 'r wel twintig op iên dag. Dot fertelde ik on de dokter en die gaf me doe 'n pilletje d'r bee. Ok met 'n vrouwelijk hormoon. De beewerking wos dot "de aandrang wat pijnlijker zou worden" zó os de dokter 't utdrukte. Na een week was de pien niet meer te harde en ben ik déér maar mee stopt. Olles wos verkrampd en dee séér!! Drie dage later kon ik pos weer 'n hóópie draaie. Mênse wot 'n pien hèèw ik hod.

'Gottegot , wot hodde wee 't met him te doên, maar we konne-n-m niet hellepe. Na zeuve weeke wos 't ferbee en ome Rumpie ging d'r op óf met 'n gróte, dikke gevulde spiekelaas. De meikes stingen beekôns te kwielen, zo lekker sag dot 'r uut. Hee kreeg te horen dot ie nou zeuve weeke thus bluve mocht.'

Neeltje en Aafie gaan olle dage effe 'n theetje doên bee ome Rumpie. Dot fiend ie maar wot fijn die anlóóp en de praatjes die hee don te hore krigt. Wont hee heb gien lust om na bute te gaan en 'n endje laans de huuze te lópe. Maar doe 't zó erreg worrem wier hod ie sien bonkertje pakt en wos effe 'n rondje gaan. Dot fiel him olleszins mee wont hee hod puur anspraak. De mênse wowe graag wete hoe 't met 'm wos en zó. Dus hee kwam achter aam en met 't swéét in sien pet weer thus en déér sotte sien twie engeltjes ol klaar met de koffie.

'Ik denk do'k er goêd deurkomme ben en aardig op streek ben, zei ome Rumpie. We moste maar een borreltje bee de koffie doên en Aafie, haal jee de sukerde taai uut de kost, wont dot fiende jullie toch ook zó lekker!'

Simon Dros

Buitengewoon...

Het is een nazomerse zondag, ik heb een heel rijtje en stop met de auto voor het witte Hoornder kerkje. Jaren geleden is zij, na de pensionering met haar man in het monumentale loodshuisje komen wonen tegenover de kerk. Na een verbouwing woont zij met een prachtig uitzicht op de landerijen, de schapen met lammeren in haar nabijheid. Haar man is jammer genoeg te vroeg overleden, maar zij is flink en probeert elke dag nog het leven te vieren.

De dubbele deur heb ik gauw van het slot en ik zie mevrouw Prins net de benen over de rand van het bed gooien. Ze is de negentig allang gepasseerd en zo helder als glas en haar biologische klok werkt ook prima: "Goedemorgen, lekker geslapen?" "Ja hoor, al was mijn bloedsuiker gisteravond wat hoog". Mevrouw heeft sinds kort diabetes 2 en moet ingesteld worden op insuline, ze werkt hier zelf ook actief aan mee. Vanmorgen valt het mee: 5.9, ik maak haar een compliment en na het douchen en prikken wil ze graag iets anders aan. "Ik krijg visite en heb met Lia een trui bij Zegel gekocht". Als ze in het sis aan het ontbijt zit, trek ik met de wissel de douche droog en vul de rapportage in. Bij het weggaan wens ik haar een fijne dag, zoals altijd leunt ze even over de halve deur, ze snuift de longen vol en geniet van de buitenlucht. Ze lacht naar me en in een ogenblik bedenk ik ineens de mooie vraag: "mag ik een plaatje van u skieten?" Ik pak gauw mijn mobiel en ze bluoft lachen.... "Tot gauw!"

Als ik om de hoek kom, zie ik een vreemd schouwspel, moeder Vlaming rent met gebaren en uitroepen over het groen, langs de zerken van het kerkhof: "Vooruut, wegweze, kssst". Ik zie haar paniek, een flink koppel skeepe is zich tegoed aan het doen aan het lekkere groene gras en laat daarbij de nodige skeepekeutels achter. Ik

schiet in de lach, het is een hilarisch schouwspel, maar moeder Vlaming is niet blij, nee, ze ziet haar geest al dwalen, straks komen de kerkgangers en lopen al die skeepen dr nog! Ze voelt zich verantwoordelijk, al jaren is ze een toegewijd kosteres. Samen drijven we de skeepe naar het poortje, een armetierig touwtje moet het dichthouden. Ik tracht zo goed en zo kwaad het spulletje weer aan elkaar te knopen en wens haar een goede dienst. Ik zie bij het weglopen dat ze haar hoofd schudt en op haar horloge kiekt.

Even later ben ik op weg naar de Hemmerkooi, kamperen bij de boer van de familie Kikkert. Hier kampeert een echtpaar, waarvan de vrouw al jaren zorg krijgt. Twee hondjes slapen in de voortent. Mevrouw heeft dementie, maar meneer ziet toch kans om met haar op vakantie te gaan en zodoende te genieten van het Tesselse platteland. De hondjes kennen me al, blaffen niet, maar mevrouw kijkt verbaasd. "Goedemorgen, lekker geslapen?" Probeer ik. "Ja, u ook? Woont u hier ook?", informeert ze. We praten wat over koetjes en kalfjes. "Ik kom u helpen met wassen". Ik ga even zitten en haal de honden aan. Haar man heeft een keurig stapeltje met schoon ondergoed, een handdoek en toilettas klaargezet. Als ze haar broodje opheeft, ga ik staan. "Zullen we gaan douchen?" "Gaat u ook douchen dan?" Ze staat op en schuifelt naar het smalle deurtje. Ik pak haar hand en knik. Samen lopen we langs de stal naar de doucheruimte.

De pyjama en duster gaan moeizaam uit, het is fris, maar eenmaal onder het warme water, zie ik haar ontspannen en genieten. "Heb je die koeien al gezien?" vraagt ze verrast aan mij. We lopen er al weken langs, eigenlijk al jaren, maar dat luikje van de stal is gesloten in haar hoofd. Terug bij de caravan, heeft meneer de boel wat opgeruimd en zit in de voortent bij de hondjes. Het uitzicht is schitterend, hij heeft alles open geritst en de geur van koffie komt me tegemoet. We praten nog even samen, ik maak hem een compliment. Het belooft een mooie dag te worden. "Fijne zondag verder".

Ik stap gauw weer in de auto, in Den Burg gaat het vlot, een oude dame van 96 help ik bij het wassen en aankleden, ik doe de kousen aan en help haar in de stoel voor het raam. We zijn net op tijd voor de kerkdienst klaar. Met een bakje yoghurt met muesli gaat ze luisteren. Ik doe de tuindeur op het haakje. "Heerlijk, frisse buitenlucht", ze knikt me dankbaar toe.

Dan ga ik op weg naar Grietjeshoeve, op de boerderij van Janneke en Rens Kampstra kamperen al jaren meneer en mevrouw Schuurman. Het is een kras Fries echtpaar, dat geniet van hun oude dag. Ze hebben heel hard gewerkt, ze hadden een kruidenierszaak en hij is nu melkboer in ruste. Mevrouw is vergroeid door de zware arbeid en meneer heeft een beroerte gehad. Een van de eerste keren, vier jaar geleden, maakte ik het grapje: "it geat on" toen ik hem naar de doucheruimte hielp. Sindsdien zijn we vrienden. Uit zijn bevestigende knikken begreep ik dat hij goed was op de schaats, ja een elfstedenkruuske behoorde tot zijn eremetaal. Nu is hij aan één kant bijna verlamd en heeft hij afasie, de spraak is aangetast. Toch begrijpen we elkaar gelukkig goed en is hij blij van zin, geniet van het Tesselse boerenland en de gezellige camping. Eén van de woorden die telkens terugkomen in zijn nog overgebleven vocabulaire is: "Buitengewoon". En het is heel aardig om te

bemerken hoeveel situaties je met dit ene woord kunt aangeven. “Goedemorgen”. Ik stap de voortent binnen en zie mevrouw druk in de weer om de kleding voor meneer klaar te zoeken. “Heeft u ook de munten al?” Ik kijk in de toilettas en ja daar zitten er nog twee in.

Met de rollator gaan we op pad, uit tenten en caravans komen meer vakantiegangers met toilettassen, wij hebben in de damesdoucheruimte voorrang, daar is een extra grote ruimte met douchestoel. Hij houdt zich goed vast met zijn goede arm aan de wandsteun, hij hangt er bijna aan. We hebben samen een manier ontwikkeld om uit te kleden en veilig de douchestoel te bereiken. Toch ontkom je op de gladde tegels er soms niet aan dat met de geringe motoriek aan een kant een schuiver ontstaat. Ik grijp hem extra stevig beet als hij naar rechts schiet. En weet een val te voorkomen. “Buitengewone redding!” We moeten allebei lachen. Ik ben flink nat, de douchestraal kon ik niet ontwijken, maar als ik hem bezwaard zie kijken, vertel ik dat ik hou van zwemmen en water, dus het geeft niets. Hij knijpt in mijn dikke bovenarmen en lacht weer.

Als we later terug zijn bij de caravan heeft mevrouw de koffie klaar, ook de dochter met haar man zijn aangeschoven voor het ochtendritueel. Het zijn heit en mem, ik geniet van hun Friese dialect en de ontspannen vakantiesfeer. Ineens zegt hij: “Ada Kok” en wijst naar mij.

Ik vertel van het voorval en de schuiver onder de flinke douchestralen en we moeten lachen.

De buitengewone redding slaat terug, zo vertelt schoonzoon op de meesterlijke keeper Vooistra die in de tijd van Abe Lenstra, in een wedstrijd tegen Ajax zo goed keepste dat Heerenveen de monsterzege van zes-vijf legendarisch op hun naam zette. Ik zie de pretlichtjes in zijn ogen als het verhaal weer verteld wordt. Ik zal de komende jaren dat zij nog genieten van de zomers op ons eiland Ada Kok heten. Het is mij om het even. Ik kan alleen maar genieten van de mensen die zelfs op deze zeer hoge leeftijd met hun beperkingen nog het leven vieren en de dagen plukken. Naar het eiland, de zee gaan en de accu zo goed mogelijk weer opladen in hun lichaam. Of gewoon de tuindeur open doen.

Voor ons is Buiten en op Texel zijn misschien gewoon. Maar voor alle patiënten op deze zondag was het veel meer dan dat, het vertegenwoordigde een bepaalde klasse. Buitengewoon.....

Erna Drijver

De Wéél

Op zeuветien juni 1944 ben 'k on De Wéél gebore, in 't huus, teuge-over, de nag spitse kerreketore.

't Wos toe meskiên wel 'n mooie seumerdag, ondanks de oorlog, wos 'r gien iên die 't foorsag. Fon wot 'r, 'n jaar later, in april, toe beurde, dage, weerfon 't leek, of de hemel skeurde.

Russe kwamme teuge Duisers in 't geweer, begonne te vechte, gonge gruwelijk te keer. Temet olle Wéélders, wiere deer de dupe fón, bang, dat 't nag welderes slecht oflóópe kon.

Moste 't huus uut, vluchte, lòòns de kónt, veilig na boedereeje en skuure, deur 't lónd. Sagge se, De Wéél staat in de brond, in wot foor raare tiêd wosse se belond?

Wot 'n gróóte ellende, bangigheid en ferdriet, mènse die zoks doêne, néé, begriep je niet. Niks wos zeker meer, fonolles kwam on je ferbee, hoe sow 't oflóópe?

Wonner benne wee free?

Bee trugkomst, log 'n deel in puin en ós, deed on niks meer denke, on hoe 't eerder wos. De kerrek en olles 'r omheen log plot, sloeg in 't durrep 'n héél gróót got.

Wosse diepe wonde sleege, die amper héélde, deur 't ferlies fon huus en heard, 'r sweer on tilde.

Toch maakte Wéélders gauw plonne foor 't herstel, 't het héél wot houwe, maar se deede 't wel. Olles is binne tien jaar weer opbouwd, wier 'r in de kerrek weer rouwd en trouwd.

Gelukkig, hod ik toe, fon dut olles, gien weet, je 't aars, 't de rest fon je leve, nooit meer fergeet.

'k Wos denk, net zó os de are, ok 'n bedriêvig kiend, zoregde foor risse, wosse luure, on de lient. Die honge achter huus, in 't sontje te dróóge, moeder hod 'r maar drok mee, net on te dóóge.

Wier gróóter, hod deer mien eerste stappe set, niet zó erreg veul, wont toe, ferhusde wee net.

Kwamme te weune tusse De Weél en De Burreg in, maakte wee in 'n Ongere-bunker opnuwt 'n begin.

Uut Ongere kwam later ok mien vrouw fondaan, ol had 'k toe, nag gien weet, fon heur bestaan.

't Speule met de kienders deer uut de buurt, met de Hopmontjes, het niet zó lang duurd.

Wont de bunker wos vochtig binne en niet zó gezond, bliêd dotte wee wegkonne, gieniên, die dot erreg fond.

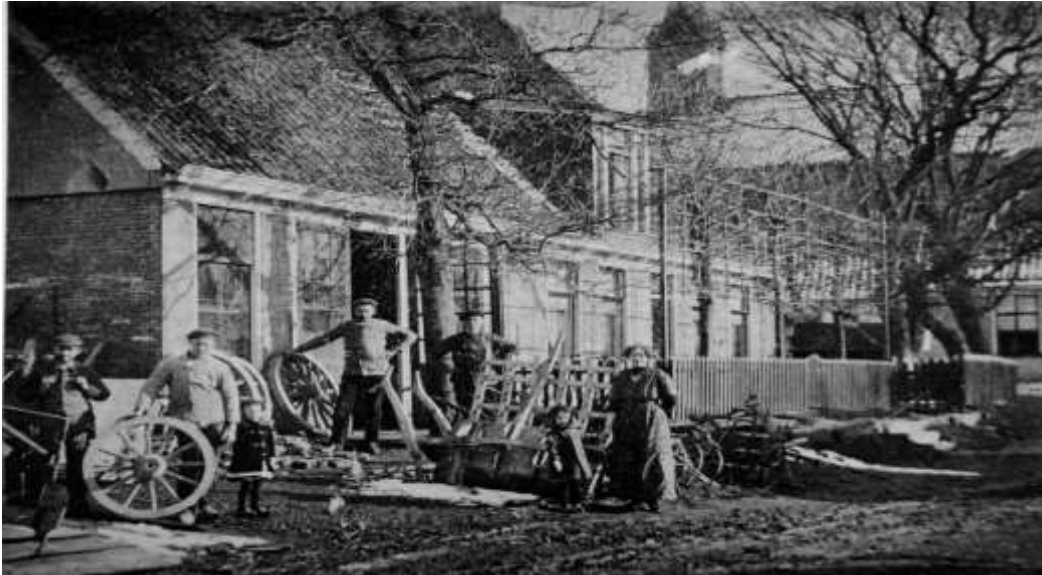
Dus binne twie jaar, na De Burreg te weune gaan, deer hodde wee 'n huus kocht, op de Willeminelaan.

Na oppa en ommoe, op Sint Isidorushoeve in Spang, met ouwe fietse, skerreppe bochte deur, met 'n nóódgang.

Op de trugreis leek 't wel, oltóós, wiend teuge, ok ken ik mee, 't Wéélder-luwtje nag goed heuge.

Raakte je fon 't swere trappe, niet meer moêd, gong 't leste stukkie na De Burreg, zómaar goêd.

Seuветig jaar, weun ik deer ol weer temet, maar os ik on De Wéél kom is 't net of ik 'r hillegaar niet wegweest ben, maar dot netuurlijk, olliênig in drome ken.

Nou over De Wéél, in deuze tiêd, weer je hééle are dinge en mèense siêt.

't Durrep zellef, is niet erreg veul aars worre, benne d'r nag oltóós, foor 'n féésie te porre.

Wéélders, regele aardig wot evenemente, zó os on de Langwéél, met podium en tente. Begin juli, settte se 't durrep 'n paar dage op sien kop, doêne se olle jare, 't meziekféést 'Sommeltjespop'.

Bee mooi weer, je deer lekker in 't sontje leit, geniete fon olle soorte meziek en gezelligheid. De iêne fiend 't 'gaaf', de are 'hillegaar fout', is 'r wel foor iederiën wot, weer ie fon houdt.

Ok met sien olle, 'n weekend in tent of caravan, om sèègge se, zó mekaar nag beter lere ken.

Keyser en Co is weg, deer is héél wot ofsjouwd, nou benne d'r op die plek, mooie huuse bouwd. Gien stof en lewaai meer deur de rame heen, merrek je 'r niks fon, deur 't dikke thermepen.

Wel olles minder worre is, winkeltjes en 't skooltje dicht, ol is dot nou, os dorpshuus en teneelzaal inricht. Speule 't Amateurtje en Oud-Leerlinge vrolijke stukke, ok biljórte, dòonse, fergadere en nasitte op de krukke.

Fondaag, doêne wee, hier ok wot foor de mèense. Met twie volle zale, hèèwwe wee, niks meer te wèense.

Kiek ik in 't rondte, siên, dot iederiën 't prachtig fiend, ferbaas mee over olles, en sèèg, zó blied os 'n kiend. Ol wor 'k nag zó stokstiêf, griês en oud, wil De Wéél niet misse, foor gien goud.

Gerard Kuip

Piet Hin

Een man die op Texel voor het Texelse schaap een belangrijke rol heeft gespeeld, was ongetwijfeld Piet Hin. Hij is al geruime tijd niet meer onder ons, maar zijn betekenis voor het Texelse schaap mag niet vergeten worden.

Hij heeft jarenlang geboerd in Spang. Het bedrijf wordt nu gerund door Ron en Jeroen Hin, van wie Piet Hin de oudoom was. Dat is het eerste wat ik van de hoofdpersoon wil zeggen.

Piet Hin is, zoals gezegd, jarenlang beeldbepalend geweest voor de Texelse stamboekschapenfokkerij op Texel!

Hij had een superoog voor wat het Texels schaap moet zijn: een mooi en stevig geblokt schaap – ook weer niet te extreem, dat geeft problemen met de lammerij - met een zilveren huid (vacht) en stevige hals en een sprekende kop.

Tegen die achtergrond was hij vele jaren op Texel schapenfokker nummer één. Hij heeft op de jaarlijkse Schapenfokdag dan ook heel veel prijzen gewonnen! Hij wist ook precies hoe hij met weiden en bijvoeren zijn schapen in conditie kon houden! Dat gaf bij de collega boeren een tweeledige benadering. Aan de ene kant was er ontzag en bewondering. Hij was toch maar de man die Texel op de kaart zette als schapeneiland! Zijn bedrijf had immers een brede uitstraling en belangstelling. Het reikte tot heel ver! Aan de andere kant waren er ook mensen die met afgunst keken naar Piet Hin. En natuurlijk het is ook niet altijd prettig om overtroffen te worden door een ander!

Piet Hin was ook een beetje een man met twee naturen; hij had een goede band met de burens en met vele anderen. Maar hij kon soms ook bokkig, netig en vervelend doen. Als je het eenmaal bij hem verkorven had, dan kwam dat maar moeilijk of helemaal niet goed. Buurman Bas, die achter Piet Hin een stuk land in pacht had, had een keer een geschil met hem over uitheinig vee. Buurman Bas ontkende dat zijn vee vele dagen bij Piet Hin op het land gelopen had.

Kortom, de dingen werden niet goed uitgepraat.

De frustratie hierover bij Piet Hin werkte nog lang na.

Toen Buurman Bas eens bezig was pinken naar zijn land te brengen, raakte ze bij Piet Hin op het erf. Piet Hin die net uit zijn middagslaapje kwam en dit opmerkte – gooide met een rood hoofd de bovendeur van zijn schuur open en riep: Wòt mot dòt, potver hier en déér. De boel te fernièlè, ut is hier niet son rotzoo òs beè jouw!

Sodemieter op! Buurman Bas die toch enigszins aangedaan was, mompelde nog tegen zijn hulpje; late wee maor gauw weg goan;

Piet Hin is zo bóós!

Wat bij Piet Hin ook een keer slecht uitpakte was een 1 aprilgrap van veehandelaar Jo Roeper. Hij had hem, met allerlei kunst en vliegwerk, naar een adres gestuurd (boerderij De Kist van Corrie fòn de Ruuge Leendert) om zitting te nemen in de ruilverkavelingcommissie. De zeer vereerde en ook argeloze Piet Hin trapte erin, ging met een verse sigaar in het hoofd, op zijn brommertje naar genoemd adres en stond uiteraard compleet voor schut! Het is daarna nooit meer goed gekomen, tussen hem en Jo Roeper. Hij heeft nooit meer een beest aan hem verkocht of een blik waardig gegund. Ik kan me zelfs herinneren dat hij een soort tilbury en luxe paard aanschafte

om tijdens de concours hippique-dagen, Jo Roeper te overtroeven! Wat hem overigens ook lukte. Zo zie je maar weer: Doping is er altijd geweest! Is het geen chemische doping, dan wel natuurlijke doping die mensen tot extra, en soms tot wat absurde prestaties brengt!

Mijn vader kon het goed hebben met verre buurman Hin. Ze gingen vaak 'buurten' bij elkaar onder het genot van een borreltje en een sigaar. Die sigaar hoorde onafscheidelijk bij Piet Hin. Ik heb met eigen ogen wel eens gezien dat hij met zijn linkerhand een peukje uit zijn mond haalde, dat in de asbak drukte, en met zijn rechterhand een verse sigaar uit de doos haalde en aanstak. Nadat hij stopte als boer in Spang en de boerderij overdeed aan oomzegger Piet Hin (de vader van Ron en Jeroen) ging hij nog een tijdje door als boer in afgeslankte vorm in het Hoge Berggebied. Hij had naast de monumentale boerderij van Piet Koorn, bijgenaamd Piet Snelvoet, een oud boerengebouw in gebruik, met enkele stukken land er om heen. Hij heeft daar niet lang van kunnen genieten. Heel onverwachts, nog helemaal niet echt oud, overleed Piet Hin. Achteraf bleek dat zijn gezondheid al geruime tijd te wensen overliet. Maar het was niet iemand die spontaan naar de dokter liep; een hoop dingen hield hij liever verborgen. Zo moeten wij ook de donkere kant van zijn leven zien. Want die was er ook. Hij en zijn vrouw hebben er zeker onder geleden dat zij kinderloos bleven. Vervolgens was het voor Piet Hin een diep smartelijke ervaring om mee te maken dat zijn vrouw – een hartelijke, zachtaardige lieve maar ook zwaarmoedige vrouw – een eind aan haar leven maakte! Dat alles heeft een grote – al was het vaak verborgen- impact op zijn leven gehad!

Vanuit het voorgaande, wil ik zijn leven samenvatten! Met zijn aardigheden en zijn eigenaardigheden. De man die van gezelligheid en warmte hield, maar ook lastig en onbuigzaam kon zijn! De man die bovenal het Texelse Schaaap, het meest beeldbepalende van Texel, met gouden lijntjes op de kaart heeft gezet! Laten wij hem maar eren door op de Hogeberg een klein weggetje op te sieren met de woorden "Piet Hins' Gouwe Skééppe pòdje". Dan mag hij voor altijd en verdiend voortleven in de harten van allen die Texel als Schapeneiland liefhebben.

Gedicht: **Piet Hin.**

1.Laten wij Piet Hin maar eren
om zijn liefde voor het schaaap!
Om zijn steeds weer uitproberen:
bied dit schaaap nog meer soelaas?

Refrein:

*Ja, wij mogen nooit vergeten
wat Piet Hin ooit heeft gedaan!
en nog steeds laat hij ons weten:
laat mijn schaaap toch voortbestaan!*

2.Laten wij Piet Hin maar eren
om zijn kennis en inzicht!
Om een schaaap te presenteren
waar het goud zelfs in oplicht!

Refrein.

3.Laten wij Piet Hin maar eren
om het schaap met fraaie kop!
en een vorm om te beweren:
dit geblokte schaap is top!

Refrein.

4.Laten wij Piet Hin maar eren
om het schaap met fijne vacht!
En om te evalueren:
in dit schaap ligt Texels kracht!

Refrein.

5.Laten wij Piet Hin maar eren
om zijn oog voor kwaliteit!
dat ons vleesras doet waarderen
met het woord uitnemendheid!

Refrein.

6.Laten wij Piet Hin maar eren
om zijn oog en om zijn geest,
dat nog steeds is te bespeuren
in dit typisch Texels beest!

Refrein.

7.laten wij Piet Hin maar eren
om wat zojuist is genoemd!
Mede hem, durf ik beweren,
is dit schaap wereldberoemd!

Refrein. Dit gedicht kan ook gezongen worden!

Rinus Kuiper

Beleefcentrum Prins Hendrik

Het is vrijdag 10 augustus, licht ritselend valt de Texelse Courant door de brievenbus, als altijd. Vanuit de gemakkelijke stoel hijs ik mezelf op en loop naar de bedekte deurmat. Gretig lees ik het nieuws, spel elke letter en belandt na een half uur en tien minuten op pagina twaalf. Rechts onderaan staat de advertentie die mijn leven compleet verandert: PERSONEEL GEVRAAGD. Direct schrijf ik een brief, een dag later heb ik antwoord.

4 september sta ik aan het stort, het eind van de pijpleiding die wordt gebruikt om Texel te beschermen met een zanddijk tussen Ceres en het 't Horntje. Het idee van een zanddijk is niet nieuw, in 1630 werd Eierland op die manier verbonden met Texel. In 1835 werd polder Eierland drooggelegd door de Cock uit België. Vandaag de dag wordt het zand voor de dijk aangevoerd vanuit zee door Jan de Nul, eveneens uit België, met de hopperzuiger "Bartolomeus Diaz". Het zand wordt op zijn plek gelegd door Snijder B.V. uit Hoorn, met bulldozers, kranen en shovels. Binnen Snijder is een speciaal team onder leiding van Mechanisatie De Ridder van Texel werkzaam om de pijpleidingen naar behoeven te leggen, te verplaatsen en waar nodig af te breken. Het sleutelen aan de pijpen wordt voornamelijk uitgevoerd door Texelaars.

Wat ik u wil laten zien is een impressie van de logistieke aanvoer van het zand, een overzicht van de loop van de pijpleidingen. Daarna volgt in detail de techniek van het koppelen van de pijpen tot leidingen. Op mij hebben beiden indruk gemaakt.

Het Pijpleidingen Overzicht. Begin september ligt er een drijvende leiding aansluitend op een buizenstelsel over de kade van het NIOZ en een aanlandingspunt ongeveer 1 Mijl vanaf Ceres. De leidingen zijn met wissels gesplitst in een bovenstort en een onderstort, zie bord. Afwisselend is de zuiger op de noordaanlanding bij Ceres en de zidaanlanding bij het NIOZ aangesloten. Via de noord is tevens begonnen met het opspuiten van een landtong in de Waddenzee, zo ontstaat een ondiepe baai, ten behoeve van de vogels, een tweede Mokbaai maar dan anders. Wellicht zit hier nog een prijsvraag aan voor de naamgeving.

De dijk wordt per plaats direct op hoogte gebracht en afgewerkt met windschermen en helmgras om zo snel mogelijk de verstuiving van het zand door de wind te beperken. Een slimme aanpak, die ook de pijplengte waarover de zuiger moet persen beperkt. Hoe langer de pijp hoe meer druk nodig is en hoe meer water met het zand moet worden mee gepompt om de suspensie aan het einde van de leiding te krijgen. 25 september is de NIOZ leiding in noordelijke richting verplaatst. De leiding bij Ceres is opgebouwd tot een U vorm. 7 oktober is op de terugweg het wissel bereikt en is de leiding omgelegd. Opnieuw verkorting van de leiding en winst in kracht, water en tijd. Per aanlanding wordt gemiddeld 11.000 kuub zand gelost, een schop vol

Koppeling van de buizen tot leidingen. Het koppelen van de buizen is een kunst op zich. De buizen moeten zodanig gedraaid worden dat de gaten in de flenzen recht

voor elkaar komen. Tussen de buizen komt een pakking. Gewerkt wordt met sets van twee buizen tegelijk dat betekent 24 m pijp in de bak van een kraan of op de lepels van een shovel. Dat betekent ook een flink moment aan kracht op de bak. En uitslag van de bak van 1cm heeft 10 cm uitslag van de flens van de pijp tot gevolg. Het stellen van de buizen zonder de pakking te kneuzen vereist grote precisie in de bediening van de kraan. Mijn waardering voor de kunde van de machinisten is dan ook groot. Een praktisch hulpmiddel daarbij is de por. Daarna worden de bouten geplaatst en de moeren bevestigd en aangedraaid.

Het stellen wordt een graad moeilijker indien de leiding een bocht om moet. Bochtstukken zijn voorradig in 11,2; 22,4 en 45 graden, overeenkomstig de kompasstreken een streek is $11 \frac{1}{4}$ graad. Bijkomstigheid bij een hoek is dat het gat van de flens dat aan de bovenkant wordt gekoppeld eenduidig is bepaald. Torsie van een gat te ver leidt tot een verkeerde richting. Het zand moet wel naar de juiste plaats.

De ultieme uitdaging voor de stortwerkers en de machinisten is het plaatsen van een wissel. Een wissel moet niet alleen recht voor het gat met het juiste gat boven, maar ook nog precies horizontaal in de kraan gehangen. Hier gaat gerust een half uur mee heen. Over een wissel valt nog meer te vertellen, in elke poot van de wissel zit een schuif die hydraulisch wordt bediend. De hydrauliekpomp wordt gestart door eerst een veer op te winden en die met een pookje te activeren waardoor de startmotor wordt aan geslingerd. Een vernuftig systeem om zonder elektriciteit motoren te starten. Speciaal ontwikkeld voor operaties in afgelegen gebieden, verstoken van elektriciteit. Bovendien zand en zeewater bestendig (relatief vergeleken met accu's en andere stroombronnen).

Epiloog. Tenslotte valt te melden dat ik ben vereerd te mogen helpen om Texel van verdrinking te redden. Met genoeg sta ik elke dag aan het strand te werken en zie met voldoening hoe lepelaars nu al naast de bulldozer fourageren zonder zich maar iets van het brullende gele monster aan te trekken. Hoezo verstoring? Weten zij veel dat hun nieuwe verblijf nog niet af is.

Een bezoek aan het beleefcentrum Prins Hendrik is aan te bevelen.

Peter Lock

Zondagmorgen

Het is nog vroeg en het waait niet, dus neem ik de trap-zelf-maar fiets. Vroege zonnestrallen schitteren in het hoge gras. Twee versregels van David Henry Thoreau schieten me te binnen: "In each dew-drop of the morning lies the promise of a day". Mijn longen vullen zich met frisse morgenlucht en de pedalen draaien haast als vanzelf. Op Akenbuurt staan alle paarden nog op stal, maar aan de Westerweg is Hannie al bezig in haar tuin. Ze steekt haar arm op als ik haar groet. Op de Lindenhoeve hinnekt een paard om zijn plak hooi. Rond Anjahoeve is alles nog in diepe rust en het Torenhuus ligt er geknipt en geschoren de eeuwen weg te dromen. Stig Martinus is weer tot leven gewekt. Zijn grote wagendeuren staan wijdgapend de zon te verschalken. Bij Heidehof links af Rommelpot op tot het bankje bij de bunker van Hans. Het uitzicht strekt ongehinderd uit tot de Waddendijk met daarachter nog de contouren van het zandschip van Jan Mul....

Alom intense rust en open ruimte. De stilte dringt zich haast oorverdovend op met veldleeuwerik, verre koekoek en eenzame, depressieve gans. Zoals elk moment van welhaast volmaakt geluk, duurt dit ook veel te kort. Voor me haast een auto zich naar een slag en achter hoor ik het chop chop van een wentelwiek. Ik bestijg mijn fiets en op de Hemmerkooi, net voorbij de eerste boer-en-camping, stormt op de smalle landweg een donkere auto op me af. Zonder in te houden dwingt hij mij de berm in. Ik onderdruk een vloek en een verwensing en vervolg mijn weg. Net voorbij de volgende campings hoor ik achter me een auto heel snel naderen. Koppig blijf ik op het midden van mijn helft; wordt er strak geremd en zwiept een auto zich door de berm mij voorbij. Het is dezelfde. Als groet steek ik gniffelend mijn middelvinger op.

Bij de Pontweg is de boot net aan, maar met behulp van late tegenliggers zorgt een overjarige trekker met een lange zwier ongeduld achter hem ervoor dat ik tijd heb om over te steken. In het dorp klingelt een enkele kerkklok en maant tot godsvrucht. Thuis geniet ik met heel mijn wezen na van alles wat even van mij was, zonder eigenaar te hoeven zijn. Mens, wat zijn we rijk en hoe mooi is Texel.

Rien Mast

Verknocht aan Texel dankzij de Tweede Wereldoorlog

Evert van Bockom Maas was onderduiker in De Nederlanden
'De Muy, het Oorlogsschip, de Russen zaten overal en nergens'

Overkanters die zich na hun pensioen op Texel vestigen, zijn een bekend verschijnsel. Niet zelden zijn ze tijdens een mooie vakantie verliefd geworden op het eiland. Anders ligt dat voor Evert van Bockom Maas, die er in de Tweede Wereldoorlog neerstreek als onderduiker. Maar ook hij raakte zo verknocht aan Texel, dat hij veertig jaar later besloot het drukke Amsterdam in te ruilen voor een huisje in de Prins Hendrikpolder.

Hij werd in 1926 geboren op Oost-Java, in een klein plaatsje nabij Soerabaja, waar zijn vader als suikerrietplanter de verantwoordelijkheid had over een teeltgebied dat zeker driekwart van Texel besloeg. Van Bockom Maas senior moest hard werken voor zijn brood en had maar zelden vrij. Eens in de acht jaar kwam de beloning en kreeg hij 'groot verlof', een periode die bijna een half jaar duurde en waarin het hele gezin in Nederland verbleef. Toen het in 1939 zo ver was, reisde de 13-jarige Evert met zijn moeder en jongere zusje vooruit, om zich bij zijn twee jaar oudere broer te voegen, die al eerder naar 'het vaderland' was verhuisd om er de middelbare school te volgen. 'We gingen wat eerder, met het passagiersschip Sibajak, zodat we nog van de Nederlandse zomer konden genieten.'

Voor een korte vakantie belandde het gezin, zonder vader, op Texel, waar onderdak werd gevonden bij de familie Hoogenbosch op Catherinahoeve. De hoeve was toen nog 'gewoon' een boerenbedrijf in plaats van een pannenkoekenrestaurant, al probeerden de bewoners wel iets bij te verdienen door 's zomers kamers te verhuren aan toeristen. 'We zijn er een week of tien dagen geweest. Het was een prachtige tijd. Ik heb zelfs nog een rondvlucht over het eiland gemaakt. Voor een rijksdaalder kon je een kwartier de lucht in. In een DC-2, hetzelfde type vliegtuig als de beroemde Uiver.'

Toen Hitler aan het einde van de zomer Polen binnenviel en ook in Nederland angst ontstond voor een oorlog, rees de twijfel over het vervolg van het groot verlof. 'Wat te doen? Mijn moeder is naar het postkantoor gegaan en slaagde erin telefonisch contact te krijgen met mijn vader in Indië. Mijn vader vond dat mijn broer en ik moesten blijven. Ik hoor het hem nog zeggen: *laat de jongens maar daar, zo'n vaart zal het niet lopen.*'

De broers werden ondergebracht bij een gastgezin in Heemstede. Ze bezochten er de plaatselijke middelbare school, aanvankelijk ook nadat de oorlog was uitgebroken. Zijn broer had het er uitstekend naar zijn zin, maar Evert kon er niet erg aarden. Reden om in het voorjaar van 1943 een ander gastgezin voor hem te zoeken. 'Hoe het precies gegaan is, weet ik niet, maar ik werd naar Texel gestuurd. Naar meester De Vries, hoofd van de school in Zuid-Eierland. Ik kreeg een *ausweiss*, versierd door de ondergrondse. Ik wel eens begrepen dat dokter Van Dommelen uit De Cocksdorp dat heeft geregeld. Dat was nodig, want zonder papieren kwam je het eiland niet op.'

Op zijn eerste avond in Eierland hoorde hij 's avonds Geallieerde vliegtuigen over trekken, op weg naar Duitsland. 'Plotseling klonk er een flinke klap en zag ik door het raam dat er een groene gloed over de Postweg lag. Toen ik buiten kwam, ontdekte ik dat het een fosforbom was geweest. Dat was het eerste accident dat ik zou meemaken op het eiland.'

In de polder voelde hij zich meteen thuis. Hij sloot vriendschap met buurjongen Henk Flens, die even verderop in hoeve Gend woonde. Samen bezochten ze de ULO in Den Burg. Van Bockom Maas herinnert zich nog dat hij in de vierde klas les kreeg in een zijlokaal van café De Zwaan. Docent was meneer De Winter, de vader van tandarts Hans en dichter Theun. Een bijzonder avontuur beleefden ze toen Flens de opdracht kreeg om in de nacht met paard en wagen een partij explosieven van het vliegveld naar de Zuid-Batterij bij paal 9 te brengen en zijn kameraad besloot hem te vergezellen. Ze kregen een soldaat mee die er op toe moest zien dat ze de lading op de plaats van bestemming zouden afleveren. 'Het was een Rus, van het Georgische bataljon. Hij was niet erg helder en zat een beetje te suffen. Tussen hoeve Hunsingo en de Ruigendijk pakte Henk een kist en gooide 'm van de wagen, in een halfdroge sloot. Die soldaat had niks in de gaten. Na de oorlog hebben we die kist opgehaald. Er bleken allemaal van die *dennenappeltjes*, handgranaten, in te zitten. We gebruikten ze om mee te vissen in de Slufter. We gooiden zo'n ding in het water en dan kwamen de vissen zo uit het water omhoog.'

Aan zijn relatief zorgeloze leventje kwam een einde toen in november 1944 alle Texelse mannen in de leeftijd van 18 tot 35 jaar de opdracht kregen zich te melden voor tewerkstelling in Assen. De Vries durfde hem niet langer te verbergen, waarna Van Bockom Maas besloot voor zichzelf te zorgen. 'Ik heb mijn spullen gepakt en ben in de richting van Den Burg gefietst. Maar bij de Ruigendijk sloeg ik rechtsaf. Ik ging naar Michiel Hopman, een vriendje van me.'

Het gezin Hopman woonde in De Nederlanden. Het boerderijtje is al lang geleden afgebroken, maar de boet die er bij hoorde, staat er nog steeds en is anno 2011 een toeristische trekpleister en een idyllische plaats waar geliefden in het huwelijk kunnen treden. In de oorlog lag het in een mijnenveld en nog verder van de bewoonde wereld dan tegenwoordig. Van Bockom Maas werd er met gemengde gevoelens ontvangen. 'Ze waren met een heel stel jongens, die een hol hadden gemaakt om zich te verbergen. Van planken en zeil, met plaggen er overheen kon je het bijna niet zien. Ik kon er ook terecht, maar nog dezelfde dag besloten de jongens zich toch te melden voor Assen. Dat waren Hans, Kees, Jan en Michiel. Jaap, de vijfde zoon, zat aan de overkant ondergedoken. Gerard, de jongste, hoefde nog niet naar Assen. Verder waren er twee aardige dochters, Gurie en Aat.'

Van Bockom Maas kon blijven, er werd een bed voor hem opgemaakt in het hooivak van de boet, maar hij werd wel aan het werk gezet. 'Vader en moeder Hopman waren al oud. Ook was er een oom, die krom liep van de reumatiek. Ik moest de koeien melken. Dat had ik nooit gedaan, maar het wende gauw. En verder hout hakken, want ze kookten op een houtgestookt fornuis. Het was er bijna middeleeuws. Ik heb er ook leren spinnen. Witte en zwarte wol. De meiden maakten daar werksokken van. Regelmatig ging ik de duinen in om met een klem konijnen te

stropen. Op die manier konden we ons aardig redden. De Hopmannen waren erg aardig. Met die oude oom zat ik vaak te dammen. Ik won nooit. Later vertelden ze dat hij kampioen van Texel was geweest.'

Toen de zoons in het voorjaar van 1945 heelhuids uit Assen terugkeerden, was de opluchting groot. Het grootste deel van Nederland was al bevrijd en ook voor Texel leek het leed geleden. Maar het ergste moest nog komen. 'Op 6 april brak de Russenoorlog uit. We hadden er van gehoord, maar hadden geen idee wat er precies aan de hand was. Henk Flens en ik wilden weten hoe het zat en gingen op de fiets naar Den Burg. Toen we ter hoogte van het kerkhof aan de Kogerstraat reden, begon het bombardement. Vanaf Loodsmansduin en uit Den Helder beschoten de Duitsers Den Burg met granaten. Overal kwamen ze neer. Vlakbij waar nu de kruising met de Bernhardlaan is, was een schuilkelder. We zaten er net in, toen er een gewapende Rus binnenkwam. Hij zei dat we er uit moesten, omdat de Duitsers kwamen.'

Op de terugweg naar De Nederlanden maakten ze een tussenstop in De Koog. Het was er stil. In een vlaag van jeugdige overmoed besloten ze een kijkje te nemen op het Duitse verdedigingscomplex bij wat nu de Badweg is. 'We liepen een bunker binnen en zagen twee Duitsers met afgesneden kelen liggen. Hun bloed zat op het plafond.' Hij aarzelt, zich afvragend of hij wel verder moet vertellen. 'Het was wonderlijk. Ik voelde er niet eens zo veel bij. Misschien omdat het moffen waren. Even verderop, op de hoek met de Boodtlaan, lagen allemaal geweren op een hoop. Daar hebben we er allebei maar één van meegenomen. Er zaten een paar Russen bij, maar die vonden het prima.' Verbaasd, alsof hij het zelf niet kan geloven: 'Ja, je doet vreemde dingen als je jong bent.'

Van Bockom Maas was amper terug in De Nederlanden of 'de hel brak los', zoals hij het kernachtig uitdrukt. 'De moffen schoten met het kanon van Ongereren, bij De Waal, over ons huis de duinen in. Waarom, dat mag Joost weten, want in de duinen lagen de mijnevelden. Om de vijftig meter waren inslagen, een stuk of tien in totaal. We stonden er gewoon naar te kijken, terwijl de granaten over ons hoofd vlogen.'

Na het bombardement volgde een klopjacht, waarbij de Duitsers zij aan zij in noordelijke richting over het eiland trokken, de opstandige Georgiërs voor zich uit drijvend. 'De Russen vluchtten alle kanten op en zochten een schuilplaats. In de Muy, het Oorlogsschip, bij de Zanddijk, ze zaten overal en nergens. Samen met Hans heb ik de schapen opgehaald die in De Nederlanden liepen. We werden nog aangehouden door Russen, maar ze lieten ons gaan.'

Gesommeerd om te vertrekken, zochten de familie Hopman en hun logé een goed heenkomen in een boerderijtje aan het Mienterglop. 'Het stond achter de huidige garage van Nagy. We hebben er een paar nachten geslapen en mochten toen weer terug. Ondertussen werd De Koog helemaal uitgekamd. De Duitsers moesten en zouden alle Russen te pakken krijgen.' Enigszins geëmotioneerd vertelt hij te hebben gezien dat een hooiberg in brand werd gestoken en dat de Georgiërs die erin verborgen zaten op de vlucht werden neergeschoten.

Ongerust over het lot van de familie Flens fietste Van Bockom Maas een paar dagen later naar Zuid-Eierland. De polder lag er zwaar gehavend bij, met tientallen kapot geschoten schuren en boerderijen. 'Het huis van de familie Flens stond er nog, maar één van de schuren was afgebrand. Het stonk er verschrikkelijk, want de paarden die erin stonden, waren verbrand. In de andere schuur zaten Russen verstopt. Die kregen van Flens te eten.' Ook in Eierland werd Van Bockom Maas geconfronteerd met arrestaties en dode en gewonde soldaten. In zijn geheugen gegrift staat een bloedspoor, dat naar het kolenhok achter de school leidde. 'Een gewonde Georgiër had zich er verstopt. Meester De Vries heeft nog geprobeerd de man te redden. Maar hoe het is afgelopen, weet ik niet.'

Het einde van de strijd kwam toch nog onverwacht, al kan hij zich daar niet meer zo veel van herinneren. 'Heel Nederland was al aan het feesten, maar wij hadden nog oorlog. Geallieerden heb ik nooit gezien. Ik ben maar bij Flens gebleven. Ze konden daar wel wat hulp gebruiken. Ik heb er geholpen met aardappelen poten. Naar school ben ik niet meer geweest. Het diploma kregen we cadeau.'

Het lot van zijn familie bleef lang onbekend. Later hoorde hij dat zijn vader gevangen was genomen door de Japanners en als dwangarbeider te werk gesteld bij de aanleg van de Birma-spoorlijn. Binnen drie maanden was hij aan de ontberingen overleden. Zijn moeder en zusje belandden in een kamp, maar bleven wél in leven. Het zou nog een jaar duren voordat hij ze terug zou zien. Ook zijn broer overleefde de oorlog, nadat hij een tijd lang had ondergedoken gezeten in Amersfoort. 'Aan het eind van de zomer kwam er een telegram. Die mensen waar we in Heemstede hadden gewoond, hadden geregeld dat mijn broer en ik naar de Zeevaartschool op Terschelling konden. Hij als leerling-machinist, ik als leerling-stuurman.' Een succes werd het niet. 'Het was een zootje ongeregeld dat op de boot naar Terschelling zat. Allemaal losgeslagen jongens. Ik kon er ook helemaal niet wennen. Soms had ik geen zin in school. Dan ging ik de duinen in om konijnen te stropen.'

Later kwam het toch nog goed met hem. Via de marine belandde Van Bockom Maas bij de koopvaardij. Hij schopte het tot de rang van eerste stuurman. Hij voer ruim dertien jaar, totdat hij als jonge vader koos voor een functie aan de wal. Hij begon een eigen bedrijf, gespecialiseerd in het taxeren van de schade aan schepen en ladingen. Ondertussen bleef Texel trekken, reden om na zijn pensioen definitief naar het eiland terug te keren. 'Met mijn vrouw en onze twee kinderen was ik er heel vaak terug geweest, elk jaar wel een keer. Ik heb jaren in Amsterdam gewoond, maar een stadsmens ben nooit geworden. Veel liever had ik op Texel gewoond. De basis daarvoor is in de oorlog gelegd. Een rare tijd, maar voor mij ook een geweldige tijd.'

Joop Rommets

Inburgeren en feesten.

Half in de jaren zestig bestond er nog geen inburgeringscursus voor de nieuwe bewoners van Texel. Aanpassen en niet teveel opvallen was het credo. Bij dat aanpassen hoorde ook dat je er bij was wanneer er iets te vieren of te feesten viel.

Een van die feesten was natuurlijk Ouwe Sunderklaas. 's Middags voor de kinderen – en dan ook echt álle kinderen! Op 't Horntje werkten moeders al dagen daarvoor aan plan en uitvoering. In de avond gingen we verder met de volwassenen. Wat doen we? Hoe gaan we? De eerste keer voelde het voor ons of we in een andere, onwerkelijke wereld waren beland. De Herenstraat leek nog smaller, donkerder. We kenden nog zo weinig mensen en nu was er niemand meer herkenbaar. Opeens ging als een lopend vuurtje rond dat die en die met een wapen rondliep en van plan was om de vent die er met zijn vrouw vandoor was kapot te schieten. Het kwam niet tot bloedvergieten en geen speuler had zijn avond laten verpesten. Maar of wij het nou zo'n geweldig feest vonden...

Dat veranderde trouwens snel. Ouwe Sunderklaas bleek fantastisch! Een paar jaar later was er een ander die dreiging voelde en dat was burgemeester Sprenger. De plannen om vuilstort de Rode zee naar 't Horntje te verhuizen was in een vergevorderd stadium. De onrust daarover was groot omdat men – terecht, zo is gebleken – grote problemen voor de toekomst voorzag. In donkere kleding en echte gasmaskers leken we meer op een groep milieuactivisten dan op speulers. De burgervader zelf liep rond als een getergd dier. Wat was de bedoeling? Waar kwamen die maskers vandaan? Rond twaalf uur, na de prijsuitreiking en het verwijderen van de grimmen, verdween de onrust en kon het nafeesten beginnen.

Bier kon je overal krijgen, op een aantal plekken was levende muziek. Bij hotel Op Diek kon je om halve kippetjes. Had je meer trek in een broodje kroket, dan ging je naar Happy Days. Je liep van de ene plek naar de andere. Wilde je lekker smartlappen zingen, dan was Loodsmanswelvaren de aangewezen plek. In Het Kompas speelde een goed bandje, maar het was er klein en dus gauw vol. Dat heen en weer geloop maakte het extra leuk. Als je dan eindelijk naar huis ging, had je het gevoel écht gefeest te hebben.

En dan was er natuurlijk toneelvereniging De Vriendenkring. We hielden van toneel, dus logisch dat we er heen gingen. Belangrijk was wel dat je op tijd aanwezig was. De kans dat je dan bij grote kachel kwam te zitten, was dan minder groot. Zat je daar wel, dan werd het een avond zweten. Een andere optie was bij de ramen en dan zat je te kleumen.

Hoewel we vaker toneelavonden hadden meegemaakt, was dit toch anders. En dat kwam vooral door het publiek. Vanuit de zaal werd soms luid op het spel gereageerd. Vooral de oude heren Beumkes en Pool waren daar sterk in. 'Let op, die deugt niet' of 'je moet kijken wat er achter je gebeurt!' Van nog verder achteruit de zaal klonk dan heel hard de stem van de vrouw van Kasse: 'Je moet je stil houden, *Bumkes*.' Naast me zat een stevig gebouwde man. Stoere bruine kop, iemand die weet wat hard werken is. Op het moment dat verdriet op het toneel hoogtij vierde, klonk er opeens een vrij luid gesnif en gesnotter naast me. Ik dacht nog: 'zal die man verkouden worden?' Maar toen het licht aanging, zag ik een gezicht nat van tranen.

En na zijn neus flink te hebben gesnoten, sprak hij de legendarische woorden: *'Het benne prachtige stukke, maar je moet er teuge kenne.'*

Na de verloting, toen ook al een stuk op zich, was het bal na. Er werden zitjes gecreëerd, drankjes ingeslagen de band begon te spelen. Het duurde niet lang voor de eerste paren op de vloer verschenen en al snel volgden de andere. Wanneer bij de oudjes de mannen de eerste glaasjes hadden leegdronken en de dames het citroentje met suiker op hadden, waagden ook zij het. Prachtig om te zien hoe oud zich weer jong ging voelen en iedereen daarvan meegenoot. Met de polonaise werd de avond afgesloten en richting huis gaande, waren we er heilig van overtuigd dat er helemaal niks mis was met de cultuur in ons dorp.

Koninginnedag, nergens werd het mooier gevierd dan bij ons 'an de Hoore'. Negen uur, muziek van de toren. Daarna de allegorische optocht van de kinderen met ons onvolprezen DEK voorop. Het geheel werd afgesloten met koffie en zelfgemaakte cake en koek.

De ochtenden waren feestelijk, maar het echte feest waar iedereen naar uitkeek was het jutten. Bij school vertrokken de platte wagens, vol kinderen en volwassenen, getrokken door trekkers of paarden naar het strand. Al dagen van te voren was gekeken hoeveel hout er lag en waar. Ging je om de noord of richting de Hors. Hoe was het tij? Hoog of laag? Hoe was de wind? Al deze factoren speelden een belangrijke rol. Vondsten van pallets waren extra welkom bij de jeugd. Met dik touw

werden ze als een soort slee aan de wagens vastgebonden. Niks was mooier als je daar dan opzat. Over het strand, door de branding. Hoe gekker je de bestuurder van de trekker kreeg, hoe mooier. Wanneer de buit met wagens en trekkers op het slag stonden, werd het feest in strandpaviljoen Paal 9 voortgezet met bier, patat en ijs. Alles krioelden door elkaar, groot en klein en iedereen had extra plezier, want ze wisten dat met een paar uur ál dat hout in de fik zou gaan!

Koningin Juliana was niet de enige jarige op 30 april. En als je in gradatie kon spreken van belangrijke jarigen, dan stond ome Piet Vlaming – de uitbater van Paal 9 - toch een treetje hoger. Van alle vrouwen nam ie een dikke zoen in ontvangst. Zijn traktatie bestond uit een oranje bitter voor de volwassenen en een ijsje voor de kinderen.

We woonden nog niet zo heel lang op Texel. Het Paal 9 van toen - van nog vóór het oude Paal 9 van nu - stond ongeveer aan het eind van wat nu de grote parkeerplaats is. Het was een voorjaar met veel stormen en ook op Koninginnedag ging het stevig tekeer. Voor de allerkleinsten en oudsten was het niet te doen, maar de rest liet zich de wet niet voorschrijven door slecht weer. Het ware jutterbloed ging zelfs harder stromen.

Echt heel zwaar werd het toen bij terugkeer de volgeladen wagens het door wind en golven steil afgeslagen duin op moesten. Het leek uren te duren voor alles boven was. Binnen in het kleine paviljoen was het stampvol, een natte en dampende mensenmassa. Af en toe gingen er een paar naar buiten om te kijken hoe ver de vorderingen waren. Het was bijna niet te doen, de allergrootste zware trekker moest de kleintjes helpen, samenwerken was de enige optie.

En eindelijk was het dan zo ver: alles stond op het slag en dat moest worden gevierd. Bij toeval zat ik aan de bar tussen de mannen die de klus hadden geklaard. Met regelmaat werden de kleine glaasjes gevuld om de koude lijven op te warmen. 'Neem jij er ook maar een meid. Je lust het toch wel?' Ik was weinig gewend en zeker dat spul uit die kleine glaasjes niet. Maar om steeds te weigeren, leek me niet aardig tegenover die harde werkers. Met een rood en uitzonderlijk blij hoofd aanvaardde ik de thuisreis naar 't Horntje. Toen er bij het afscheid door iedereen 'Tot vanavond!' werd geroepen, riepen de mannen naar mij: 'Jou zien we niet meer!' Ja, ja dat hadden ze gedacht. Warme kleren en een enorm bord erwtensoep deden wonderen. Met een helder hoofd arriveerde ik bij de blis waar al lekker de fik in zat. M'n hoofd werd opnieuw rood en blij toen iedereen luid riep: 'Daar heb je d'r toch!' Yes, m'n integratie leek te gaan slagen en dat zonder cursus. En eigenlijk kon het ook niet anders als je weet dat m'n omoe haar moeder nog an De Hoore geboren was.

Nel Rommets

De uil

In de polder Het Noorden hadden wij vroeger een agrarisch bedrijf. Maar eigenlijk was de hoofdmoot pluimvee, een groot bedrijf in de pluimveesector. Dus mijn vader Paulus was gewoon *kippenboer*.

En zoals ieder boer, was het hard werken, zo ook de vrouw des huizes werd dan automatisch boerin. Ja, je trouwde met een boer.....

Er werd daarom ook van je verwacht om hard mee te werken. Dit werd dan ook met hart en ziel door haar gedaan. Het jongvee en de kippen was moeder Aaltje haar bijdrage.

Zo begon iedere dag 's morgens om ongeveer half zes. Mijn vader Paulus ging richting de stal om daar de koeien te verzorgen en te melken, want tenslotte moesten de melkbussen met de melkopbrengst uiterlijk om kwart voor acht aan de weg staan. Dan kwam de melkrijder langs om ze op te halen.

Moeder Aaltje ging eerst haar rondje langs de kippenhokken, die verspreid op ons erf stonden. Zo ook die bewuste ochtend,..... Nietsvermoedend toog ze naar het grote kippenhok. Bij het binnetreden in het voorportaal viel het haar op dat het verdacht stil in het hok was. Anders hoorde je de kippen altijd al 'praten' en kwamen ze je tegemoet. Nu, geen kip!..... Wat was hier aan de hand? Met een vreemd gevoel, liep ze het hok in. Om haar heen kijkend, zag ze ineens een groot beest op zich afkomen! Het vloog recht op haar af, met wijd gespreide vleugels, en angstaanjagende ogen!

Ze wist niet hoe gauw ze uit het hok moest komen. Ze ging op de draffie Paulus waarschuwen, die nietsvermoedend onder de koeien zat. Aaltje stormde in paniek de

stal in: “Paulus, kom gauw er is iets verschrikkelijks gebeurd, ik zie geen kip en er kwam zo'n groot beest op me af. Ik ben me rot verschoten, en bang! Ik sta te trillen op me benen!”

Vader Paulus spurt nadat hij de melkmachine had afgekoppeld, met moeder mee. In het voorbijgaan naar het hok, griste hij nog een grote stok mee. En zo werd het gevaarlijke dier uitgeschakeld.

Maar waar waren de meeste kippen gebleven? Ja hoor, achter in het hok.... In een hoek gedreven, een grote berg kippen op elkaar. Gestikt, door de angst van dat fladderende dier. Wat een triest gezicht om je beesten zo dood te zien liggen. Het waren er zo om en nabij de duizend.

Nieuws,.... Ja dat was nieuws voor de Texelse Courant. Zo stond in het artikel, ‘En de boer koelde zijn woede op het dier, en sloeg het dood. Dit bericht kreeg nog een aardig staartje, want een uil is een beschermd dier. Dus een flinke boete, maar dat wij een flinke strop hadden, daar werd niet over gerept.

Dit gebeurde allemaal een paar weken voor de verkiezingen. Nu moet ik eerste even vertellen dat Paulus een man was van daden, waar hij zich niet in kon vinden, dat gebeurde ook niet. Hij bleef achter zijn standpunt staan. Zo ook: de politiek! Hij had nooit een partij kunnen vinden waar hij het mee eens was. Toen was stemmen nog verplicht en riskeerde je iedere keer een boete: “Het zei zo. Maar het leven zit vol verrassingen”.

De dag dat er gestemd moest worden, kwam Leentje van de molen, hier in de polder en op Oost zo genoemd. Toen waren er nog bijnamen, dan wist je wie het was. Leentje kwam met de collectebus langs. Zij en haar man Ab waren echte Partij van de Arbeid-mensen, ook wisten ze dondersgoed dat Paulus en Aaltje nooit te stemmen gingen. Na wat heen en weer gepraat over van alles en nog wat, vroeg ze stiekem weg: “Nou..... benne jullie nog te stemme weest?” “Jazeker”, antwoordde Paulus, “ik wist nou wie ik me stem kon geven” “Oh ja?”.... “Ja, de Partij van de Arbeid doet goeie dinge”, daar was Leentje van overtuigd! “Nou die heb ik deze keer overgeslagen, want deze is veel beter. Ik zal je vertellen hoe dat komt. Dit is een partij van me hart, Jelle, die lijsttrekker op Texel van de Boerenpartij is, heb een groot pamflet van ‘Boer Koekoek’ op het hok aangebracht. En wat is nu het geval? Koekoek is op het hok gekomen, en ik heb De(n) Uil nooit meer gezien, die me honderden guldens gekost heb. Dus ik wist nu op wie ik stemmen moest: De Boerenpartij!!! Leentje liep een beetje rood aan, wist niet hoe gauw ze weg moest komen. De collecte waarvoor ze kwam werd vergeten. Tot op heden weten we nog niet of ze kwaad was of dat ze snel het nieuws thuis moest vertellen. Het goede doel waarvoor ze kwam, werd dat jaar gekort. Maar vanaf die tijd gingen Paulus en Aaltje te stemmen.

Thea Rozendaal

De ontdekking van een eiland

Terwijl in februari 1953 veel militairen hulp verlenen in het door de watersnoodramp getroffen Zeeland word ik opgeroepen voor militaire dienst. Nu zouden veel jonge mannen het vreselijk vinden om in militaire dienst te moeten ik vond het fantastisch.

Bij de keuring had ik gezegd graag bij de marine te willen. En zowaar er lag een oproep in de bus van de marine. Teleurstellend was het dat de oproep van het korps mariniers was en niet van de varende marine. Ik zag mezelf al rondlopen in exotische landen.

Maar eigenlijk was het voor een Drentse jongeman van het platteland ook wel stoer om marinier te worden. Het was tenslotte een keurkorps waar ze me nodig hadden Met veel plezier heb ik dan ook de opleiding gevolgd al was die best heel zwaar af en toe. Ondanks zware dagmarsen en stormbanen en nachtelijke oefeningen had ik het naar mijn zin.

De opleiding duurde acht maanden waarvan een maand werd besteed aan landingsoefeningen op Texel. Dat was heftig. Het was voor het eerst dat ik de Noordzee zag. Het bleef niet bij het zien van de zee nee we werden er in gejaagd en niet alleen overdag, nee ook 's nachts werden we met veel tamtam het bed uitgejaagd. Soms moesten we de natte plunje van de eerste landing in de nacht weer aan en gingen we weer ergens aan land. Je zat dan met een duffe kop en rillend van de kou te wachten tot de klep naar beneden ging en we weer naar het strand waadden om vervolgens naar de duinvoet te rennen. Na de maand op Texel terug naar Doorn en afwachten waar je geplaatst werd. Dat kon Curaçao zijn, Rotterdam, Den Helder of Texel.

Hopelijk moet ik uitgezonden worden naar het buitenland maar u raad het al het werd Texel. Een beetje teleurgesteld dat ik dus weer naar het eiland werd gestuurd. Dat was achteraf fantastisch want de functie die ik daar kreeg bij de vaste bemanning was die van waterboer. Een raar woord maar zo noemde men dat bij de marine nou eenmaal. Ik werd toegevoegd aan de vaste bemanning en moest zorgen dat er altijd water uit de kraan kwam. Dat is niet zo moeilijk zou je denken maar er lag geen waterleiding naar de Mok. Het was 1953 dus nog maar 8 jaar na de oorlog. Het kamp De Mok had zwaar geleden in de oorlog en er was weinig over van wat het voor de oorlog was. Het drinkwater werd met een tankboot aangevoerd vanuit Den Helder en overgepompt in een bak in het haventje van de Mok.

Daar begon mijn taak. Met behulp van een centrifugaalpomp en brandslangen moest het water naar een tank onder de kombuis worden gepompt. Van daaruit werd het via een drukketel naar de waslokalen, de kombuis en officiersverblijven gepompt. Douches waren er niet en warm water al helemaal niet. Het was allemaal heel primitief. Als je toch wilde douchen vulde je je helm onder de koudwaterkraan en kiepte je die leeg over je hoofd.

Er waren veel storingen in het systeem en menigmaal werd ik mijn bed uit getrommeld om te zorgen dat de mannen zich konden wassen na een nachtelijke landing.

Vanwege de nachtelijk acties hoefde ik geen wacht te lopen en ging ik 's avonds vaak naar Den Burg waar ik in Casino van Wim Zijm of bij de lunchroom van Niek de Graaf menig pilsje heb gedronken.

Tot ik op een avond in Den Burg Coby van Sikkeleras, een heel leuk meisje, ontmoette waar ik stapel verliefd op werd. Tot mijn grote vreugde bleek dat wederzijds hoewel het nog wel wat moeite kostte om de ouders van dat meisje van onze toekomstplannen te overtuigen zijn we nog steeds een paar. Ik startte mijn loopbaan op Texel als loodgieter bij Jan Oele in de Hoogerstraat.

Dit verhaal speelde zich 63 jaar geleden af en ik hoop dat er nog wat jaren bijkomen want het bevalt ons heel goed.

Dit was in vogelvlucht de geschiedenis van een jongeman uit Drenthe die Texel ontdekte en er nooit meer weg wil. Als er belangstelling voor is wil ik een volgende keer graag over mijn verdere leven op Texel vertellen. Vooral de periode van 10 jaren die ik als loodgieter werkzaam was. Daarin beleefde ik vermeldenswaardige voorvallen.

Bart Siemeling

Vergissing

De tijd is nakende dat onze kindervriend, beter gezegd onze mensenvriend, de baard weer bijknipt, zijn knechten die niet zwart meer zijn bijeenroept om de puntjes nog eens op de i te zetten voordat de reis richting Nederland aanvaard wordt.

En dat is bepaald geen peuleschiltje, alleen al wat betreft het inpakken van de vele geschenken die gevraagd worden.

Wat de laatste jaren wel opvalt zijn de hogere uitgaven die de Sint, want daarover wordt hier geschreven, moet doen om de steeds duurdere kadootjes bij de vele adressen te bezorgen.

Ook de gedichten leveren problemen op omdat het niveau wat betreft het Nederlands bij de Pieten sterk achteruit is gegaan, terwijl toch het gepersonaliseerd leren is toegepast, overgenomen van de OSG De Hogeberg, een scholengemeenschap op Texel.

Maar de meeste zorgen van Sint zijn toch de vrijwilligers in Nederland die Sint willen vervangen, omdat de Goedheiligman niet overal kan zijn. Het aanbod van deze vrijwilligers loopt zienderogen terug, wat zou kunnen betekenen dat Sint over een aantal jaren het gehele jaar kan doorbrengen in zijn bisschoppelijk paleis in Madrid. Helaas zullen dan de Pieten ontslagen moeten worden, maar in Nederland kunnen zij terecht bij het UWV.

Aangezien ze niet meer zwart zijn, zijn de mogelijkheden om weer aan het werk te gaan aanzienlijk toegenomen.

Zelf heb ik in opdracht van Sint vele jaren mogen dienen als zijn vervanger, zowel op scholen als op de sociale werkplaats.

Een dankbare taak, maar er zit ook een risico in bij het bezoeken van een school. Een risico om ontmaskerd te worden, want een oplettend kind ziet ogenblikkelijk dat er een nepperd de klas binnentreedt, waarbij ook nog de kans aanwezig is dat de beste vrijwilliger bij naam wordt genoemd.

Dat overkwam mij, maar diegene die mij herkende moest later 'zijn vergissing' toegeven.

Plaats des onheils: groep 1 van de Akker in Oosterend.

Hoofdrolspelers: onze zoon Chris en zijn vriendje Marco.

Bij binnenkomst van de klas werd ik uitbundig toegezongen, begeleid door handgeklap van de aanwezige juffen.

Chris keek bij het handjeschudden vol bewondering en ontzag naar de Sint, maar dat alles ontbrak bij vriendje Marco die met luide stem riep: "hé ome Henk" en dat nog eens een paar keer met een nog luidere stem herhaalde.

Maar Chris, naast hem gezeten, hoorde dat alles niet en bleef Sint strak aankijken. Ook bij de rest van de klas waren de kreten van Marco in het luchtledige blijven steken.

Tot mijn grote opluchting besloot Marco te stoppen met het informeren van zijn klasgenootjes over wie achter die grote baard en snor verborgen zat. Bij het verlaten van de klas werd het welbekende: "dag Sinterklaasje, daaag, daaag, daaag, daaag, zwarte Piet" aangeheven. De een zong het met frisse zin, want zo'n toch wat enge man zagen ze liever gaan dan komen en dat kon je horen aan het luide zingen van het woordje daaag, de ander vond het jammer en daar klonk een melancholiek geluid door van hetzelfde woord. Marco zong niet mee. Hij wilde zijn stem sparen voor de echte Sinterklaas.

Maar dan 'de vergissing' van Marco.

Na het afschminken reed ik met de auto naar huis en daar kwam Marco op zijn klompjes, net uit school, op een drafje aangelopen. Ik draaide het raampje open en vroeg of de Sint op school was geweest. Hij bevestigde dat en zei erbij dat hij dacht dat ik het was, maar nu zag hij dat hij zich vergist had, want ik was toch 'de werk' geweest, zoals hij dat uitdrukte. Ik beaamde dat en hoofdschuddend over zo'n grote vergissing vervolgde hij zijn weg richting huis.

Marco woont sinds kort met zijn gezin tegenover ons.

De gebeurtenis van toen is altijd in zijn herinnering gebleven en dat alles met groot plezier, zoals hij deze nu oude nepperd vertelde.

Henk Snijders

Mekkie onze geit

Mijn verhaal over één van onze huisdieren.

Begin 2017 volgde ik in de OSG een cursus Duits voor volwassenen.

Wij allen werden aangemoedigd om tijdens de laatste lessen een voordracht - in het Duits - te houden over hetgeen wat wij geleerd hadden. Dat heb ik samen met één van mijn cursusgenoten gedaan.

Over dat wat zij nodig had voor haar werk en ik voor de verhuur van mijn vakantiewoning. Om de zaak wat op te luisteren had ik een extra vertelling geschreven. Vanzelfsprekend in de Duitse taal geschreven en het de docent gemaild. Na een enkele correctie, was het compleet.

De docent vond het een leuk verhaal en vroeg mij dit aan het einde van onze laatste bijeenkomst voor te dragen voor de klas.

Het was nog in de periode van de gulden. Mijn man en vriend Fokko was een groot dierenliefhebber. Op ons landje waren verschillende dieren die wij verzorgden en waarvan wij genoten! Een jachthond, meerdere katten, enkele schapenrassen, een groot hangoor-konijn, kippen en hanen en een Shetlander pony. Dat alles was heel gezellig, maar onze pony was eenzaam. Het was voor ons niet mogelijk nog een pony te kopen. Wij kregen de raad er een geit bij te doen. Dat bleek een prima oplossing!

De beide dieren waren al snel zeer goede vriendinnen. De naam van de pony was Slim (in het Duits betekent dit iets anders dan in de Nederlandse taal). De naam van de geit was Mekkie (dat kan zeker wel een internationale naam zijn).

Mijn man had een idee: wij gaan met de geit naar de boer die hier niet ver vandaan woont. Die boer had een bok. Het zal u duidelijk zijn wat er zou gaan gebeuren. Mekkie was bronstig, vruchtbaar. Het was een goede tijd voor een afspraak met de bok. De date is samen met de eigenaar van de bok geregeld. De geit en ik gingen op de achterbank zitten in onze oude Mercedes. Ik was natuurlijk een beetje bezorgd, Mekkie was een grote geit en zij had grote horens. Ik hield haar goed vast. Alles was oké, geen schade aan de bekleding van de auto.

Ik hoefde Mekkie niet over de bloemen en de bijen te vertellen, dieren weten dat! Ook seksuele voorlichting was niet nodig. De bok stonk verschrikkelijk maar Mekkie was direct in de stemming. Dat wat er gebeurde ging zeer snel. Fokko vroeg aan de boer: "Ach, voor die zes gulden mag mijn geit toch nog een keer. Dat zal wat meer plezier geven en een goede mogelijkheid tot bevruchting". Nu het was al gebeurd, de beide dieren waren helemaal in de ban van elkaar.

Wat wij niet wisten dat de draagtijd vier maanden was. Eerder had iemand ons verteld dat het drie maanden zou zijn. Wij hadden geduld en een geitje en een bok was de worp.

In zijn jeugd had mijn man ook een geit. Hij woonde met zijn familie in de buurt van de school. Toen Fokko ongeveer acht jaar oud was had hij zijn geit (ook Mekkie genaamd) meegenomen naar school. Hij heeft een spreekbeurt gehouden over zijn dier. Gelukkig was de leraar onder de indruk en Fokko kreeg een goede beoordeling.

Onze dochter Lonneke was in de tijd van onze Mekkie ongeveer tien jaar oud. Ook zij had een voordracht gemaakt over Mekkie. Bij ons thuis, in de tuin waren alle leerlingen van haar klas en ook de lerares aanwezig. Ook Lonneke kreeg een goede waardering. De lerares was verrast.

Ik eindigde mijn vertelling dus tijdens de laatste les "Duits, de eerste vreemde taal op Texel" met de volgende zin: "Eindelijk kan ik nu ook een presentatie houden over Mekkie, maar dan in het Duits!"

Liesbeth Veenema-Witte

On de grond

Os vissermon wos je vróger bee nacht en ontee in de weer. Foêlde je je eige wot krakkemikkerig of kleumerig of zoksowot? Don ging je toch tot 't lest on toe deur wont d'r most bróód op de plank komme. Zó ok bee Jan Boom ut Ouweskil. D'r ware tus héél wot monde te voere dus siekweze wos er niet bee. De voste knecht, Klaas Daalder, hod sien ribbekost kneust en kon niet meevare, deerom hod Jan bee de gemeente vissereferlof onfraagt foor sien zeun Willem. Boere froege toendertiêd foor d'r zeune landbouwerlof on os er veul werrek te dôen wos op de boerderee en Boom docht: os 't foor de boere geldt don toch zeker ok wel foor de visserleu.

Willem wos nag gien 14 jaar en sot pos iên jaar op de vissereeskool on Den Helder. Maar 't ferlof werd toch ofgeve en zódoende foer ie mit sien vader op de TX 88. Een betere leerskool wos er niet! Maar op een slechte dag kreeg Jan een maagbloeding. Net os Ab Hemelrijk, ze vratte om 't hordst rotertabletten, die sotte in zó'n geel blikkie. Ab most opereert worre en teuge Jan werd seid dot ie kollem on most doên. Goeie raad wos duur, rust houe, mit zó'n gróót hushouwe! "Vader "seid Willem, "ik faar nou olweer een tiêdje mit jow same en ik denk dot ik wel een hortje mit Kees ken visse wont ik weet er ol aardig wot fon." Kees wos 15 en Willem 17 jaar. Jan keek eerst wot bedenkelijk: twie fon die jonge jonges olliendig op dot gornekottertje ! Os dot maar goedging! Hee hoefde d'r echter gien nachie over te slépe wont d'r wos niet zó erreg veul kiêze: de skoorstiên most bluve rôke. "Os jullie maar wel een beetje in de buurt fon de are visserleu bluve", waarskouwe vader , " don ken d'r niet veul misgaan denk".

D'r ware in die tiêd héél wot gornevissers: Albért de Puijzelaar, de gebroeders Vlas, Lammert en rooie Bertus van der Skans. De have lag vol mit kleine kottertjes. De jonges sagge 't wel sitte zó same en 't liep fon een leie dakkie. Oches om 4 uur 't bèèd ut en middags foor 4 uur weer in de have wont om die tiêd ging de ofslag dicht. D'r wos een héle streed tusse de vissers, wie of de hóógste besomming hod. 't Heb wel weest dot de gebroeders om twie uur 't bèèd ol utginge omdot 't tee zó goed wos. Ze wowe gien slépente honde wakker make: de gebroeders Vlas en van der Skans weunde namelijk ok on de West net os de jonges fon Boom. Deerom ginge ze op sokke deur de stréét zódot 't geklepper fon de klompe niet te hore wos. Bee 't steegie fon Jan Bakker trokke ze de klompe don weer on. Foor de katholieke kerrek voere ze voluut en de gebroeders Vlas en van der Skans sotte rechtop in bééd: die rotjonges fon Boom hadde ze te pakke nome en ware veul eerder de have utvare.

Op een dag ginge ze te visse achter de Kóóg. D'r ware nag wot meer visserleu die ok de nette deer utgooide. 't Wos een goed stekkie, ze vonge héél wot gorne. Op tiêd moste ze weer naar de have fonwege de ofslag. De vis werd om 6 uur mit de bóót ut Ouweskil naar de overkont brocht . De are vissers ware on 't reppe en skreppe om weg te stome maar de jonges hadde zo'n beste vangst dot ze seie teuge mekaar: "we kenne nag wel effe deurtrekke". Ze ware drok in de weer om olles op tiêd klaar te kregge en opiêns kwam er zómaar ut 't niks mist opzette. Dikke mist, ze sogge gien

hond meer foor d'r óge."We moete make dot we hier wegkomme"seid Kees. Ja, dot wos makkelijker seid os deen: gien tillefoon, gien marifoon, gien kaarte, olliendig een dieptemeter. Na een endje vare wiste ze niet meer welke kont ze op moste: links, rechts, foorut, séég 't maar. "We kenne beter hier lègge bluve wont ik sow niet wete weer we naartoe moete. Die mist trekt wel weer een keertje op, late we maar effe om een knippie gaan " bedocht Willem. De jonges raakte same in de kooi en dot wos wel een beetje krappies: twie fon die opskote knulle in een twijfelaar. Na een minuut of tien hoorde ze een skip onkomme en ze raffelde geliek 't trappie op naar boven.'t Wos de tonneléegger. Os de sodemieter werd 't anker ophaalt en prebeerde ze een skuumstreep te pakke. Os ze achter de tonneléegger konde bluve, die most toch ok naar de have, don sow 't goedkomme maar ol gauw wos d'r gien skuumstreep meer te bekenne. En wot nag erreger wos, veul erreger, ze raakte bee de Hors on de grond. Doe wos 't klaar, ze konde niet veerder. " Ik begin wel een beetje honger te kregge" klaagde Kees," sow er nag wot te ete weze on boord"? Hee ging op soek en warempel, deer fond ie het noodransoên, bestaande ut iên pot appelmoes, die ze gebroederlijk same oplepelde.

Jan Boom sot ondertusse mit moeder Naantje on de tafel te wachte tot de jonges tus sowwe komme. Vier uur, hollef vijf, vijf uur. "Ze hodde d'r nou toch ollang kenne weze " bedocht moeder . "Dot sow ik ok denke, 't staat mee hillegaar niet on mit die mist, weet je wot, ik gaan effe naar de have" seid Jan. Olle kottertjes ware binne, olliendig de TX 88 ontbrak. Dot klopte niet, d'r wos wot beurt, dot kon niet aars, ze

hodde d'r ollang moete weze. Gelukkig lag de waterpeliesie in de have en Jan ging d'r op of. Aars wos ie niet zo gek fon die leu maar nou wos ie bliêd os de bol dot ze d'r ware. Hee fertelde de monne weer ie over in sot en froeg of see niet konde gaan kieke weer of die jonges bedaard ware. "Dat willen we wel doen meneer maar dan moet u wel mee want u kent de zee beter dan wij. Dot wos netuurlijk gien prebleem en same ginge ze op pòd. De waterpeliesie hod radar on boord en Jan most ongeve of ie iets zag wot er niet weze most. Zó kwamme ze de jonges op 't spoor. Ze trokke 't kottertje los en stoomde op hus on. Veuls te laat foor de ofslag fon die dag, kwamme ze eves laat de have binnenstome. Gelukkig hod moeder Naantje nag een poêsie boerekool en een stukkje worst foor ze overhouwe wont olliêndig een pot appelmoes deer vul je de maag niet mee. Aredaags hebbe ze de vangst naar de ofslag brocht en 't mooiste wos dot ze 200 kilo meer vange hodde os olle are gornevissers en deerfoor hodde ze gieniense op koesevoete deur de street hoeve lópe.

Hillie Vlas

Dirk Broekhuizen

Na een avondje op Bloemwijk wandelen ze met z'n tweeën door het donker naar huis. Ome Dirk scharrelt ongedurig om mijn vader heen. Hij hoort dat ze worden achtervolgd en zorgt er nauwgezet voor dat vader steeds tussen hem en het geluid in loopt. Mochten er onverhoeds klappen vallen, dan is vader degene die ze opvangt. Maar die weet dat het geluid veroorzaakt wordt door een geit, die kennelijk losliep op het erf van Bloemwijk en nieuwsgierig achter de heren aan kuiert.

Begin jaren zestig laat 'Het Continent' - een Haags bedrijf - achter ons huis bungalowpark 'De Parel' bouwen. Het werkvolk dat meekomt uit Den Haag wordt ondergebracht in Hotel Tubantia aan de Pontweg. Het project verschaft ook werk aan Texelaars. Mijn vader en mijn oudste broer Frans gaan er een tijd in loondienst. Net als bijvoorbeeld Jan Grit, die komt elke dag vanaf de Kaap op de fiets naar Gerritsland.

Vader en Frans nemen een loodgieter uit Den Haag, Dirk Broekhuizen, in de koffiepauze steeds vaker mee naar ons huis. Een schriel mannetje uit de Wolmaransstraat, driehoog achter, getrouwd en vader van twee dochters, met een gouden tand en een onmiskenbaar Haags accent. Hij voelt zich bij ons, een katholiek groot gezin in een te klein huis, steeds meer thuis.

De zomer nadert en de werklui in Tubantia dienen plaats te maken voor de jaarlijkse badgasten. Dirk Broekhuizen maakt al snel kenbaar dat hij niets liever wil dan bij ons intrekken. Al is de liefde wederzijds, wij hebben eenvoudig geen plaats voor hem. Maar daar zit hij niet mee. Hij zal de woonkamer wel even groter maken door de bedstee eruit te slopen. 'Ik timmer hier net zo lang tot er een plaatsje voor me is', stelt hij in plat Haags.

Wanneer mijn oudste broers in dienst gaan, door de week dus niet thuis zijn, en er aldus een bed vrijkomt, zwicht moeder Frieda. Op voorwaarde dat Dirk Broekhuizen – inmiddels ome Dirk - een douche aanlegt in het bouwvallige schuurtje achter ons huis. En natuurlijk is zijn kostgeld meer dan welkom. Moeder kookt toch al dagelijks voor twaalf personen, dus één meer of minder maakt niet uit. Als mijn boers onverhoopt thuis zijn of oma van Sambeek komt logeren, wordt er met slaappleatsen geïmproviseerd. Ik beland menigmaal op een kermisbed in de slaapkamer van mijn ouders.

Wij zijn altijd blij wanneer ome Dirk er weer is, en niet alleen omdat hij ons dan altijd van die felgekleurde snoepkettingen omhangt, in onze Texelse kinderoogen een onbekende luxe.

Tijdens carnaval organiseert hij verkleedpartijtjes voor de jongsten en loopt in de woonkamer voorop in de optocht, waarbij hij zijn gebit uit zijn mond doet en gekke bekken trekt. Mijn oudere broers vertelt hij over zijn ervaringen tijdens de hongerwinter in Den Haag en fantaseert met hen over het oprichten van een band die hij dan 'Tom Jonas and his boys' noemt.

Hij is een straffe roker en hoest 's nachts, zittend in zijn lange Jaeger onderbroek op de rand van zijn bed, de longen uit zijn lijf. Als hij uitgehoest is rookt hij, gewoon op de kamer met vijf slapende jongens, even een North State. Dat lucht op.

Naast ons huis ligt 's winters de mesthoop. In het voorjaar wordt die verwijderd en daar telen we dan wat groente, vooral sperziebonen. Als het mijn beurt is om de boontjes water te geven, wat ik nogal eens vergeet, merk ik 's morgens vaak dat ome Dirk mij voor was. Stilzwijgend, ergens in de nanacht.

Op een maandag gaat ome Dirk met Meneer Verloop, die later beheerder wordt van het park en ook uit Den Haag komt, op diens scooter naar de markt. Moeder vraagt of hij vis mee wil nemen. Dat belooft hij. Het bezoek aan de markt ontaardt echter in een kroegtocht en ome Dirk komt stomdronken thuis, zonder vis en zonder gebit. Waar hij dat kwijtraakte, hij weet het niet. Hij denkt in de Karsenboom, waar hij zijn maag leegde in de wc-pot en ging toen niet ook zijn gebit mee? Hij deed nog wel een nietsontziende poging het te redden, trotseerde de inhoud van de pot en tastte er tot zijn elleboog in. Tevergeefs. De volgende dag belt iemand van hotel de Graaf in de Weverstraat. Zij hebben een kunstgebit gevonden met een gouden tand erin en vermoeden dat het van die man uit Den Haag is, die gisteren nogal dronken was en die toch bij ons hoort? Het is niet helemaal duidelijk wat er mee gebeurd is, maar voor alle zekerheid ontsmet ome Dirk zijn gebit. In zijn ogen volstaat daarvoor Texels kraanwater en hij zet het dagenlang in de week in een glas op de vensterbank van het keukenraam. Hij gaat zonder gebit nog maar even niet terug naar zijn vrouw.

Ome Dirk is vaste gast op familiefeesten. Ook gepensioneerd komt hij regelmatig bij ons logeren. Een keer komt zijn vrouw mee, maar dat accordeert maar matig. Zij vindt Texel te stil en mist haar heerlijk warme stad. Mijn ouders maken eenmalig een reisje naar Den Haag maar de overnachting is geen succes. Bij het idee van driehoog doet vader er geen oog dicht. Hij blijft ook angstvallig een eind bij de ramen vandaan.

Op een keer neemt ome Dirk zijn kleinzoon mee. Die wil dat zijn opa, voordat hij komt een cowboypak voor hem koopt. Iedereen op Texel draagt dat immers? Hij verwacht Texel met Texas.

Gezinsleden die hem in Den Haag opzoeken, valt het op dat zijn huis is volgestouwd met prullaria. Het bankstel moet, om te kunnen wedijveren met de burens, om de vijf jaar worden vernieuwd. Op afbetaling. Ome Dirk vertrouwt mijn oudste broer toe dat hij, wandelend met zijn vrouw, de etalages van meubelzaken mijdt omdat hij bang is dat ze dan op staande voet de inrichting van hun huis wil vervangen. Is dat Haagse kak? Dat iele mannetje dat in zijn hempie bij ons aan tafel zat, lijkt daar volstrekt niet mee te zijn behept.

Ik heb een foto van de kleinzoon van ome Dirk in zijn cowboypak. En een van hemzelf op een paard, in de kleren die mijn vader draagt bij het inhalen van de bisschop in 1963. Alles is hem te groot en mijn moeder zou verzuchten: 'Man, man, wat steek je d'r in'.

Ik weet zeker dat ome Dirk bang is op het paard. Net zo bang als voor de geit die hem ooit achterna zat. Al heeft hij, tot grote hilariteit van mijn vader, nooit geweten dat het maar een geit was.

Gerard Witte

Gevleugelde troost

Het is 2 november 1999. Ik zit in de kerk en woon de H. Mis bij die opgedragen wordt tgv van Allerzielen. Tijdens de dienst worden de namen van de in dat jaar overleden parochianen genoemd. Op de lijst staat ook Frieda van Sambeek. Onze moeder.

Tijdens de dienst overvalt mij een hevige emotie, die na het verlaten van de kerk alleen maar erger wordt en uitgroeit tot een groot verdriet. Ik heb mijn moeder nooit zo gemist als na deze dienst. Intens verdrietig kom ik thuis. Mijn partner Frans kan mij niet troosten en de enige die mij altijd kon troosten, is er niet meer.....

Na een onrustige nacht moet ik onze oppashond uitlaten, kopje koffie, hond aan de riem en naar buiten. Aan de rand van het bos mag de hond vrij, hij zet een sprint in op zoek naar een geschikte plaats voor de grote boodschap. Ik zie hem verdwijnen in een dichte nevel op klaarheldere ochtend.

Mijn moeder kende van haar lagere schooltijd diverse gedichten. Grotere en kleinere. Ook in de verdere familie was ze daarom bekend. Een familiefest was niet compleet zonder een voordracht van moeder.

Ze heeft die gedichten geleerd bij meester Klimp, aan wie ze een grote hekel had. Op een dag deed ome Ab, haar broer, in de ogen van meester Klimp niet voldoende zijn best bij de tekenles. Toen ome Ab zei: Ik kan niet beter, nam meester het hoofd van ome Ab bij de haren en bonkte het op de lessenaar onder het roepen van: Je moet beter!!!! Ik kan niet beter, je moet beter en bonkte door met het hoofd...Moeder in tranen en kwaad op de meester, ze haatte hem.. Wij zeiden vaak: Moeder schrijf die gedichten nou op, want die mogen niet verloren gaan. Nee zei ze dan altijd, als ik dat doe ga ik dood. Nou wacht dan nog maar even, was onze reactie.

Tot begin december 1998. Zij nodigde mij uit te komen met een schrijfmachine en zou mij de gedichten dicteren. Voordien enige malen geprobeerd middels bandrecorder maar dat liep altijd op hilarische lachbuien uit. Aldus geschiedde. Haar plan was de gedichten in cadeauvorm te geven op sinterklaasavond aan Gerard, met een gerijmde opdracht deze te kopiëren en verdelen aan zijn broers en zussen. Hij heeft zich aan zijn opdracht gehouden en kort daarna kwamen we allen in het bezit van een klein boekwerk. Een prachtige herinnering, veertien dagen later overleed moeder.

Het favoriete gedicht van moeder was wel Reintje de Vos. Het bevat veel spannende momenten waarin zij haar voordrachtalent kon tonen.

In dit vers is Reintje de Vos op zoek naar voedsel. Hij komt uit zijn hol en zijn maag moet weer vol. Hij herinnert zich daags ervoor een hazestrik te hebben zien hangen en hoopt dat de langoor zich liet vangen. En ja hoor hij heeft geluk. Maar toen de haas al gauw in zijn maag was verdwenen, dacht hij: waar nu henen.. want de veelvraat is niet verzadigd. Hij ontwaart een groep kraaien die aan komt zweven. Hij legt zich dood op de grond en hoopt zo de aandacht van een van de kraaien te trekken, dat lukt warempel. Doch de kraaien zijn op hun hoede en de leider waarschuwt door een duidelijk KAKA, te roepen.

Moeder sprak die korte woordjes op een nadrukkelijke toon uit. Voor een van de kraaien loopt het slecht af....

Ik loop verder het lichtglooiende pad op, door de nevel zie ik nauwelijks bomen.

Een geluid in het verder doodstille bos doet mijn benen en overpeinzingen stoppen. Het zovende geluid wordt sterker. Ik blijf staan om te luisteren en plotseling hoor ik KAKA. Ik herken de nadrukkelijke toon waarop die woordjes worden uitgesproken. Een groep kraaien zweeft over mij heen en ik voel hoe mijn verdriet mij verlaat en met de kraaien meevliegt. Van het ene op het andere moment zet ik blijmoedig mijn wandeling voort. Degene die mij altijd kon troosten, deed het nu weer en is dus niet weg... Ik vind het nog steeds wonderbaarlijk.

Marius Witte

De snelkookpan

Een ferhaaltje uut mien jeugd

We benne op de jarigheid bee mien Oome en Tante in Weesp.

De gróóte mense sitte an de koffie met gebak. Foor mee hod Tante in plaas fon koffie, limenade.

Op een gegeve moment seit mien tante teuge mien moeder: “Co, kom eens mee naar de keuken, ik wil je wat laten zien. Want ik heb nu toch iets geweldigs”.

“O ja”, seit mien moeder. “Jaa”, seit mien tante, “ik heb een snelkookpan aangeschaft! Kom, dan gaan we meteen koken, want jullie zullen wel wat lusten na zo’n lange reis”.

Jullie moete begriepen dot dit ferhaaltje speelt in de tiêd fon de jare zestig fon de vorige ééuw. En dot het worreme ete op twiepits gasstelle en oliestelle kookt wier.

Mien moeder, dus wel in, for nuuwe apperate, vollegt heur zuster de keuke in.

Deer vollegt de demonstratie fon de pon. Tante doet olles er geliek in, de irrepels, groente en het fleis, don de dessel erop en ‘t vuur onder de pon ken on.

“Nu moeten we voor de laatste handeling, even wachten”, seit mien tante.

“Want het moet nu eerst aan de kook komen en dan moet dit kleine dingetje, die ik hier in mijn hand heb, bovenop de deksel geplaatst worden. Het eten is zo klaar, echt geweldig, dit zou wat voor je zijn op de boerderij”.

De zusse stane so drok te klesse dot tante foor de leste handeling te laat is. Hevig staat de pan te sisse. En deer spuit de pan de rooje biete recht omhóóg teuge het plefon. Ólles is knalróód.

Mien tante in hevige consternasie roept naar heur zus: “Co, GAUW, doe de keukendeur dicht!” Wont Jan, mien ome, heur man, mag dut netuurluk niet siên! Die het wot se teugewoordig sèègge salle, nagol een kort lontje.

Mien moeder sluit vlug de deur en beide kieke om hun heen naar de ravage.

Ze rake an ‘t skómake. En as de zusse tevoorskiên komme uut de keuke seit mien Oom: “Wat duurde dat lang, het eten moet met die snelkookpan toch zo klaar zijn”.

“Ach” zeggen de zussen, “we hebben even lekker bijgekletst, zo vaak zien en spreken we elkaar niet”.

Dut ferhaal vertelde mien moeder aredaags an tafel bee ‘t worremme ete.

En se eindigde mit de woorde, “Ik zei tegen mijn zus, dit was een geweldige demonstatie! Maar die pan hoef ik niet, die mag je van mij houwe!”

Irene Zegers